

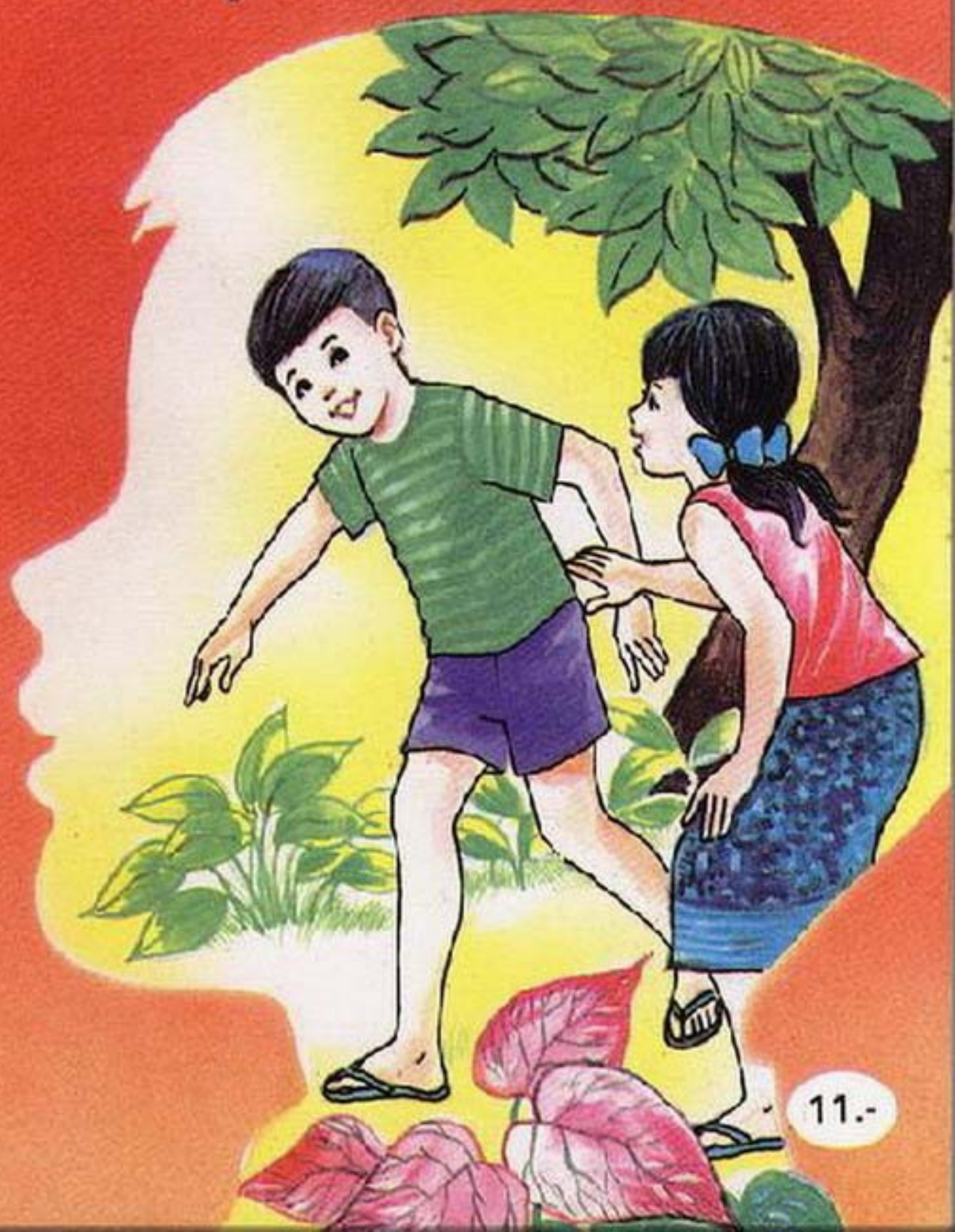
หนังสือเรียน ภาษาไทย

กระทรวงศึกษาธิการ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒ เล่ม ๑

ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๕๒๑

หนังสือเรียนภาษาไทย

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒

เล่ม ๑

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

พิมพ์ครั้งที่สิบหก ๓๐๐,๐๐๐ เล่ม

พ.ศ. ๒๕๓๕

ปกกระดาษราคาเล่มละ ๑๑.๐๐ บาท
(ห้ามขายเกินกว่าราคาที่กำหนดไว้)

องค์การค้าของคุรุสภาจัดพิมพ์จำหน่าย

พิมพ์ที่โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว

๕๒ ถนนลาดพร้าว บางกะปิ กรุงเทพมหานคร

มีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติ

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ
เรื่อง อนุญาตให้ใช้หนังสือในโรงเรียน

ด้วยกรมวิชาการได้จัดทำหนังสือเรียนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษา
ปีที่ ๒ เล่ม ๑ ขึ้น กระทรวงศึกษาธิการได้พิจารณาแล้ว อนุญาตให้ใช้
หนังสือในโรงเรียนได้

ประกาศ ณ วันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๒๑

(นายรังสฤษดิ์ เชาวันศิริ)

ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

ด้วย กระทรวง ศึกษาธิการ ได้ พิจารณา เห็นควร ให้มีการจัดทำ สื่อการ
เรียนวิชาภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษา ขึ้น เพื่อให้เหมาะสมกับกาลสมัย
และความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ จึงได้แต่งตั้งคณะปฏิบัติงานร่างแผน
การสอน คู่มือครู และจัดทำวัสดุแบบเรียนระดับประถมศึกษาขึ้น ดังมีราย
นามต่อไปนี้

๑. นางรชนี ศรีไพรวรรณ	ประธานคณะปฏิบัติงาน
๒. นายสุเจตน์ อิงกะสุวณิชย์	
๓. นายปรุง พวงนัสดา	
๔. นายบุญเสริม ฤทธาภิรมย์	
๕. นางสุจิตพรพรรณ ดิฐกมล	
๖. นางเตือนใจ แก้วโอภาส	
๗. นายชูศักดิ์ บุศราคัม	
๘. นายสมาน บุญถนอม	
๙. นางวารุณี โรจนนาค	
๑๐. นางสาวเข็มทอง กันธพนิต	
๑๑. นางนวลจันทร์ นิเทศวรวิทย์	
๑๒. นายวิกรม ชุมสาย ณ อยุธยา	
๑๓. นางเกษร ดุลยปาน	
๑๔. นางสาวนิตยา อรุณสุโรจน์	
๑๕. นางระพีพรรณ นาทวรทัต	
๑๖. นางสาวจินตนา ไบกาชูย์	

๑๓. นายสมพงษ์ พลสุรย์
๑๔. นางสาวดา วัชวุฒิ
๑๕. นางสาววันเพ็ญ พงษ์จินดา
๒๐. นางสาวสมทรง บัวสาย

เลขานุการคณะกรรมการ

ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ

ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ

และมีคณะที่ปรึกษาที่มีรายนามต่อไปนี้

นายสมาน	แสงมลิ
นางฐะปะนีย์	นาครทรรพ
นางสาวพัฒน์	ภาสบุตร
นางกิตติวดี	บุญช่อ
นางฉวีวรรณ	จิ่งเจริญ
นางสาววรรณ	สุนทรเวช
นางสาวอารี	สัณหลวี
นางวัลลีย์	ปราสาททองโอส
นายสวัสดิ์	จงกล

คณะกรรมการ ฯ ได้เรียบเรียงหนังสือเรียนภาษาไทย ชั้นประถม
ศึกษาปีที่ ๒ เล่ม ๑ ขึ้น เพื่อให้นักเรียนใช้เป็นหนังสืออ่านภาษาไทยระดับ
เบื้องต้นและให้อ่านด้วยความสนุกเพลิดเพลิน จึงได้จัดทำภาพประกอบให้
เหมาะสมกับข้อความ

กรมวิชาการหวังว่าหนังสือเรียนภาษาไทยเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อ
การเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี และขอขอบคุณทุกท่านที่ได้มีส่วนช่วยเหลือ
การจัดทำไว้ ณ ที่นี้ด้วย

กรมวิชาการ

มิถุนายน ๒๕๒๑

ภูเขาร

บ้านนา

บ้านนา

บ้านนา

บ้านนา

โรงเรียน

สถานีรถไฟ

ท่าเรือ

ท่าเรือ

บ้านนา

บ้านนา

บ้านนา

ตลาด

บ้านนา

บ้านนา

บ้านนา

บ้านนา

บ้านนา

วีระ

เจ้าจ๋อ

มานี่

มานะ

เจ้าโต

ซูใจ

สี่เทา

ปิติ

เจ้าแก้ว

ปิยะ

สารบัญ

บทที่ ๑	๑
บทที่ ๒	๒
บทที่ ๓	๓
บทที่ ๔	๔
บทที่ ๕	๕
บทที่ ๖	๖
บทที่ ๗	๗
บทที่ ๘	๘
บทที่ ๙	๙
บทที่ ๑๐	๑๐
บทที่ ๑๑	๑๑
บทที่ ๑๒	๑๒
บทที่ ๑๓	๑๓
บทที่ ๑๔	๑๔
บทที่ ๑๕	๑๕

หน้า	๑
	๗
	๑๔
	๒๑
	๒๘
	๓๕
	๔๓
	๕๑
	๕๘
	๖๖
	๗๕
	๘๑
	๙๐
	๙๗
	๑๐๕

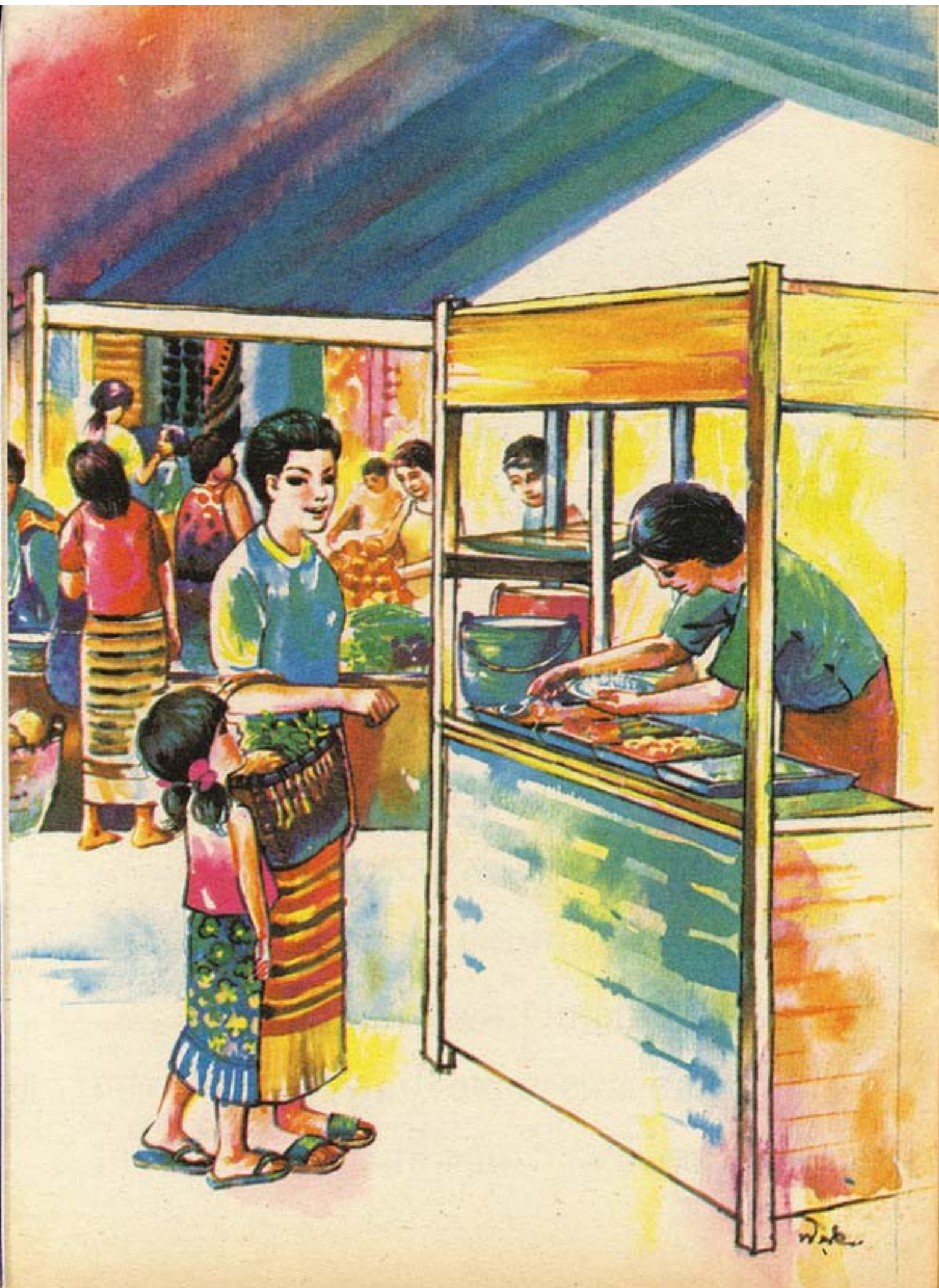
บทที่ ๑

เช้าวันเสาร์ แม่ชวนมานี้ไปซื้อผักที่ตลาด มานี้ช่วยหิ้วตะกร้าให้แม่ ในตลาดมีคนมาก และมีของขายหลายอย่าง ของกินก็มี ของใช้ก็มี

แม่ถามราคา และเลือกซื้อแต่ของดีที่ราคาไม่แพงเกินไป แม่ซื้อผ้า หวี สบู่ และของกินหลายอย่าง มีเกลือ มะนาว ปลาหู ไข่และไก่ แม่จะซื้อหมูกับเนื้อด้วยแต่ไม่มีขาย เพราะวันนั้นเป็นวันพระ มานี้เห็นผลไม้ที่น่ากินหลายอย่าง มีเงาะ ลำไย น้อยหน่า จึงขอให้แม่ซื้อเงาะ

สายแล้วแม้อยังซื้อของไม่เสร็จ มานี้เดินตามแม่อยู่นานจนหิว มองเห็นร้านหนึ่งมีของกิน

น่าอร่อยและราคาไม่แพงเพราะมีป้ายบอกไว้มานี้
จึงชวนแม่เข้าไป แม่เห็นว่าบ้านอยู่ใกล้ตลาด
จึงพามานี้เข้าไปซื้อกิน ในร้านมีคนมาก

แม่พูดว่า “ร้านนี้ทำของอร่อย จึงมีคน
มากินกันมาก”

มานี้พูดกับแม่ว่า “เขาคงได้เงินมากนะคะ
แม่”

“ถ้าขายดีก็ได้เงินมากซีลูก” แม่ตอบ

“คนขายของต้องได้เงินมากทุกคนหรือคะ
แม่” มานี้ถาม

“บางคนก็ได้มาก บางคนก็ได้น้อย ถ้า
ใครได้น้อย ก็ต้องพยายามทำของให้ดี ๆ จึงจะมี
คนซื้อ” แม่ตอบ

“มานีอยากขายของบ้าง เราจะได้มีเงิน
 มาก ๆ” มานีบอกแม่
 แม่ยิ้มด้วยความพอใจ แล้วบอกกับมานีว่า
 “ดีแล้วลูก”

แบบฝึก

๑. ฝึกผันคำ

ผา	หา	ไข	เขา	สุ
เสือ	เผื่อ	สาย	หิว	หอย

ตัวอย่าง

ขา	ข้า	ข้า
ขาว	ข้าว	ข้าว

๒. ฝึกอ่านคำที่ใช้ -าะ

เงาะ	เคาะ	เยาะ	เพาะ
เกาะ	เจาะ	เบาะ	เปาะ

เฉาะ เเกาะ เพาะ เสาะ

เลาะ เมาะ เหาะ เซาะ

๓. ฝึกอ่านคำที่สะกดด้วย ว และ ย

ขาว คาว ดาว

สว ย รว ย อว ย

หาย ยาย กาย

หอย ลอย ปอย

หิว แหว ปุย

เดียว ไรย เลว

๔. อ่านและจำเป็นคำ

อร้อย อ่านว่า อะ - หร้อย (ออกเสียง อะ กิ่งเสียง)

เสร็จ " เสด

๕. ฝึกอ่าน

หนีเสือ เคาะเสือ เลาะเสือ

น่าเบื่อ เอื่อเพื่อ เนื่อเงาะ

ผ้าขาว ฐั่วขาว ขายข้าว ข้าวเรือ

ห้อยขา หน้าสวย ถ้วยแก้ว เสร็จแล้ว

ฉุยฉาย มาสาย สายหน้า หาสีว

เป็นสีว หูหิ้ว หิวข้าว หาวนอน

หัวเราะเยาะ

เคาะระฆัง

สั่ง^๕ชื่อของ

ห้องครูใหญ่

ใส่เสื้อสวย

ถ้วยกาแฟ

แม่ชื่อเงาะ

ฉันหัวผม

แมวกินปลาทู

นักเรียนหัวกระเป๋า

ลำไยอยู่ในตะกร้า

บทที่ ๒

เมื่อแม่และมานีกลับจากตลาดก็เข้าครัว
ในครัวมีเตา มีตู้ใส่กับข้าวอยู่ข้างฝา ของทุก
อย่างสะอาด เพราะแม่ทำความสะอาดอยู่เสมอ

มานีชอบดูแม่ทำกับข้าว เพราะอยากทำ
กับข้าวเก่งเหมือนแม่ จึงช่วยแม่ล้างผัก หม้อ
กะทะ และช่วยตักน้ำ บางทีก็พัดไฟในเตาให้

มานะกับพ่อกำลังทำงานอยู่ในสวนหลัง
บ้าน พ่อปลูกผักหลายอย่าง มานะช่วยตักน้ำรดผัก
พ่อปลูกพริกและมะเขือด้วย มานะชอบดูดอกมะเขือ
สีม่วง พ่อเก็บพริกแกล่ไปให้แม่เก็บไว้ทำกับข้าว

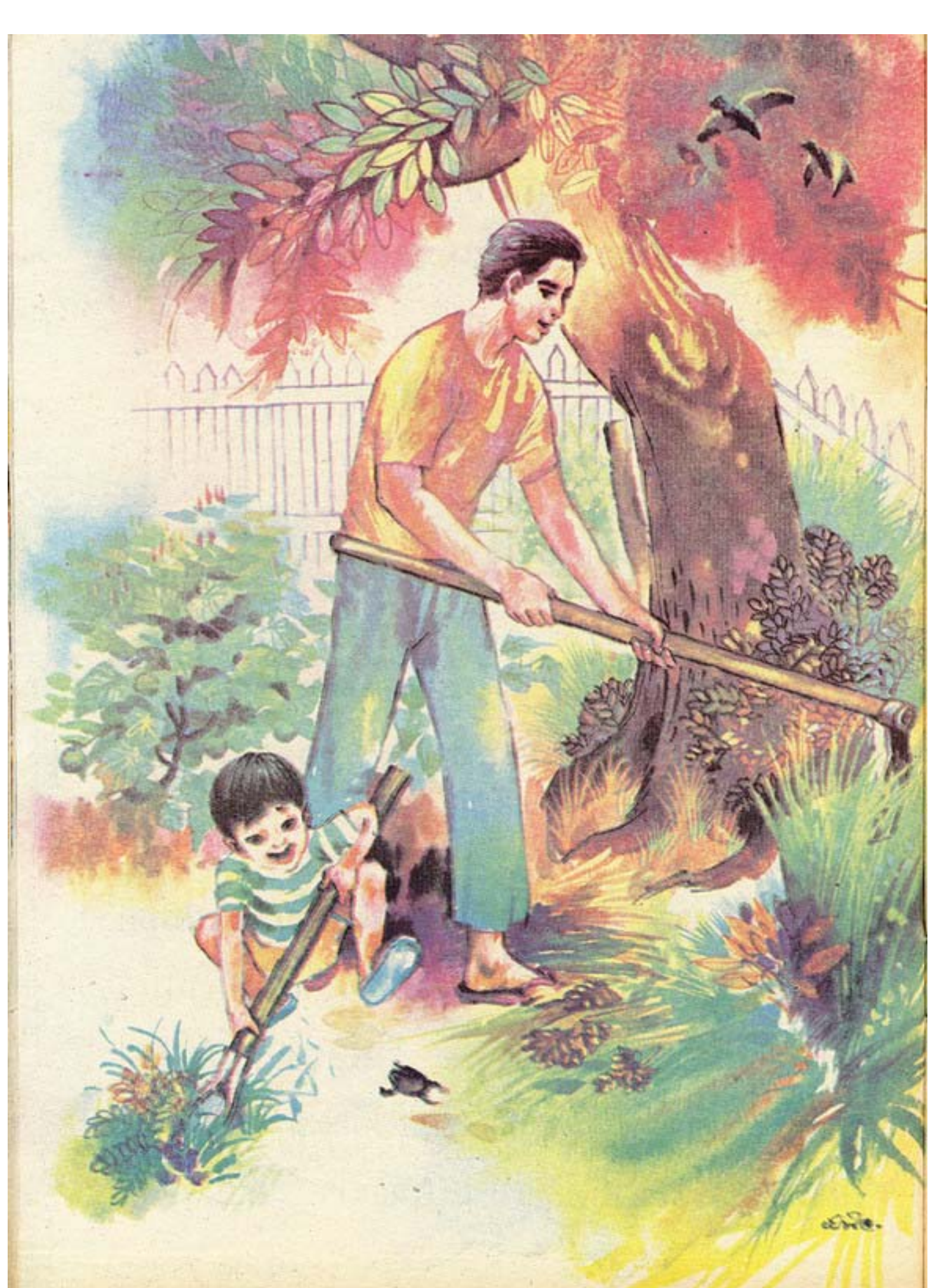

เวลาจะแกง แม่เลือกใช้แต่พริกแห้งสีแดง
น้ำพริกแกงในครกจึงมีสีแดงน่ากิน แม่ชอบแกง
ปลาใส่ มะเขือ

ถ้าในสวนมีหน้ารกมาก ต้นไม้จะไม่งาม
พ่อจึงต้องเอาหน้าออกอยู่เสมอ พ่อสอนให้มานะ
รู้จักใช้จอบและเสียมทำสวน มานะใช้เสียมแซะ
กอหน้าให้รากมันออกมาด้วย เขาเก็บหน้าแห้ง
ไปไว้ที่ใต้ต้นไม้ใกล้รั้ว มีคางคกหลายตัวกระโดด
ออกมาจากริมรั้ว มานะไม่กลัวคางคก จึงนั่ง
พักใต้ต้นไม้

พอทำกับข้าวเสร็จแล้ว แม่ให้มานะไปบอก
พ่อกับมานะมากินข้าว พ่อกับมานะขอไปอาบน้ำ
ก่อน เมื่อกำลังกินข้าวอยู่ พ่อบอกกับแม่ว่า
มานะช่วยทำงานได้มาก ช่วยปลูกผัก ตักน้ำรด
ผัก และแซะรากหน้า แม่บอกว่า ถ้าปลูกผัก

ได้มาก ๆ แม้มกับมานี้จะเอาไปขายที่ตลาด มานี้จะ
เล่าให้มานี้ฟังว่า เขาไปช่วยพ่อทำงานในสวน
พบคางคกหลายตัว แล้วเขาก็ทำท่ากระโดด
เหมือนคางคก แม้มบอกว่าอย่าเล่นเวลากินข้าว

แบบฝึก-

๑. คำ ร ล ควบกล้ำ ออกเสียงกล้ำทั้งตัวหน้าและตัว ร ล เช่น

คู - ครู

ปา - ปลา

ฝึกอ่านคำ ร ล ควบกล้ำ

กรง	คร้ว	ครก	พริก	ใคร
เกลือ	กล้ว	ปลุก	ไกล	ไกล

๒. ฝึกผันคำ

ออ	เตา	ตู้	ป้าย
เจ้า	ไกล	แปรง	แก้

ตัวอย่าง

ดู	ดู๋	ดู๊	ดู้	ดู*
แปรง	แปรง	แปรง	แปรง	แปรง

๓. ฝึกอ่านคำที่ใช้ แ-ะ

แซะ	แนะ	และ
แวะ	แตะ	แพะ

๔. ฝึกอ่านคำที่สะกดด้วย ก (แม่ กก)

ดาก	ราก	หาก
ดัก	พัก	ผัก
ปลุก	ลูก	ผูก
เปลือก	เลือก	เผือก
อก	รก	หก
จอก	พริก	ครก

ถ้าคำที่จะนำมาผันมีรูปวรรณยุกต์อยู่ด้วย ให้นักเรียนเริ่มผันคำนั้นด้วยตนเอง ตั้งแต่เป็นคำที่ไม่มีรูปวรรณยุกต์ เช่น ตู๋ ผันว่า ตู ตู๋ ตู๊ ตู้ ตู

กอไผ่   อีโก้   ก่อไฟ
 ข้าวตุ   อย่าตุ   ตูไม้
 พริกแห้ง   ไม่แพง   แงงได้
 ฝาตะ   ไล่แพะ   แซะหญ้า
 เรียกหา   ไครมา   หาครก
 มาใกล้   ใจกล้า   อย่าเผลอ
 เลือกผัก   ตักออก   กรอกน้ำ
 หญ้ารก   คางคก   หกตัว
 แบกของหนัก   อยากหยุดพัก
 เลือกพริกตาก   ฝากซื้อครก
ฉันเลือกมะเขือ
เรากินน้ำพริก
เขาป็นร้ว
คางคกกล้วง

บทที่ ๓

เช้าวันเปิดเรียน อากาศแจ่มใส มานีกับ
ชูใจเดินไปโรงเรียนด้วยกัน เด็กทั้งสองเดินคุยกัน
อย่างมีความสุข พอผ่านประตูโรงเรียน มานี
ก็พูดกับชูใจว่า

“ชูใจ เธอรู้ไหม ฉันดีใจมากที่โรงเรียน
เปิด ฉันคิดถึงคุณครูไพลิน”

“ฉันก็เหมือนกัน ฉันคิดถึงคุณครูไพลิน
และคิดถึงพวกเราทุกคน” ชูใจพูดขึ้นบ้าง

ก่อนเวลาโรงเรียนเข้า นักเรียนคุยกัน
เสียงดัง เพราะไม่ได้พบกันเป็นเวลานาน เมื่อ
ธงชาติขึ้นสู่ยอดเสาแล้ว ครูใหญ่กล่าวต้อนรับ

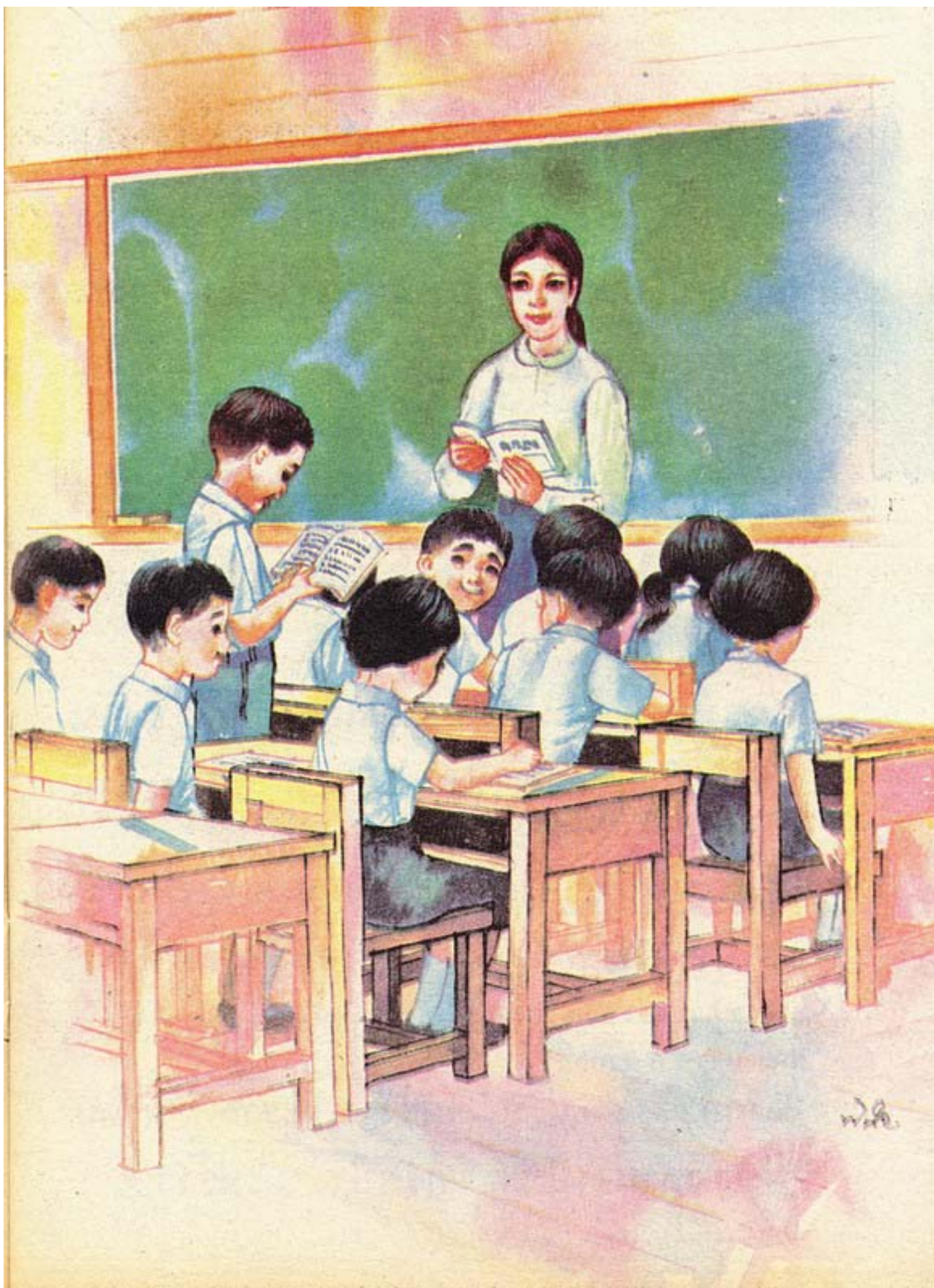
๑๖
นักเรียน นักเรียนพอใจ และทุกคนตั้งใจจะเป็น
นักเรียนที่ดีของโรงเรียน

ครูไพลินเดินเข้ามาในห้องเรียนด้วยใบหน้า
ยิ้มแย้ม ทักมานี้ว่าอันซีน ชูใจผอมไปนิด แต่
สูงขึ้น ปีติรุ่งกางเกงใหม่

เมื่อทักทายกับนักเรียนทุกคนแล้ว ครูไพลิน
แนะนำให้รู้จักนักเรียนใหม่สองคน คือ เด็กชาย
สมคิดกับเด็กหญิงดวงแก้ว นักเรียนเก่าทุกคน
ปรบมือดีใจที่ได้เพื่อนใหม่เพิ่มขึ้น

หลังจากพูดคุยกันถึงเรื่องราวตอนปิดเรียน
อีกเล็กน้อย ครูไพลินให้ปีติอ่านหนังสือเรียน
ภาษาไทยที่เรียนมาแล้ว ปีติอ่านได้ ครูไพลิน
ชมว่าเก่งมาก แล้วเรียกชูใจให้อ่านต่อ ชูใจมัว
คุยกับเพื่อนใหม่ กิ่งง ไม่รู้ว่าจะอ่านต่อตรงไหน
ครูไพลินจึงแนะนำว่า

“เวลาเรียน หรือมีใครพูดอะไรให้ฟัง ต้อง
ตั้งใจฟัง ถ้าไม่ฟังอาจจะไม่รู้เรื่อง” แล้วครู
ไพลินให้ปติบอกซูใจว่าอ่านถึงตรงไหน สมคิด
ลุกขึ้นพร้อมกับพูดว่า

“ผมบอกได้ครับ ให้ผมบอกดีกว่า”

“ครูเชื่อว่าสมคิดบอกได้ แต่ครูเรียกให้ปติ
บอกก่อน ซูใจอ่านแล้ว ครูจะให้เธออ่านต่อ” ครู
ไพลินพูด

เมื่อนักเรียนอ่านหลายคนแล้ว ครูไพลิน
จึงให้นักเรียนออกมาเขียนคำต่าง ๆ บนกระดาน

แบบฝึก

๑. คำ ร ล ควบกล้ำ ออกเสียงกล้ำทั้งตัวหน้าและตัว ร ล
ฝึกอ่านคำ ร ล ควบกล้ำ

กล่าว   พรบ   ตรง   เพราะ   พร้อม
กระดาน   ประตุ   กระเป๋   มะพร้าว

๒. ฝึกผันคำ

เก๋า	ใบ	ปู่	แจ่ม
อ้วน	ตอน	ด้าม	

ตัวอย่าง

เกา	เก๋า	เก้า	เก๊า	เก๋ำ

๓. ฝึกอ่าน

๓.๑ คำที่ใช้ เ-อ

เ-อ เป็น เ- เมื่อมีตัวสะกด

เดิน	เกิน	เงิน	เปิด	เลิก
เพิ่ม	เริ่ม	เต็ม	เต็ม	เจิม

๓.๒ คำที่ใช้ เ-ย

เรียก	เปียก	เสียม	เทียม
เขียน	เรียน	เจียบ	เสียบ
เถียง	เอียง	เขี้ยว	เดี้ยว

๔. ฝึกอ่านคำที่สะกดด้วย ม (แม่ กม)

ตาม	ถาม	งาม
จอม	หอม	ยอม

บวม	สวม	รวม
อึม	ซึม	ชิม
ดม	ดม	คม
แก้ม	แถม	แย้ม

๕. อ่านและจำเป็นคำ

อาจ	อ่านว่า	อาด

๖. ฝึกอ่าน

อมยิ้ม	ซึมลุ่ม	ดมเปียก	เรียกชื่อ
ถือจอบ	สอบถาม	ขามแกง	แปรงฟัน
ชั้นเรียน	เขียนสวย	กล้วยหอม	พร้อมใจ
ไกลเกิน	เดินดู	หมูอ้วน	กวนเผือก
ยามยิ้มแย้ม		แก้มสีแดง	
แกงผักทอง		คลองน้ำใส	
ใกล้สวนเงาะ		เพราะกล้วย	

ฉัน ปรบมือ

เราพูดภาษาไทย

เขาต้อนรับฉัน

นักเรียนยืนตรง

กางเกงของเธอใหม่กว่าของฉัน

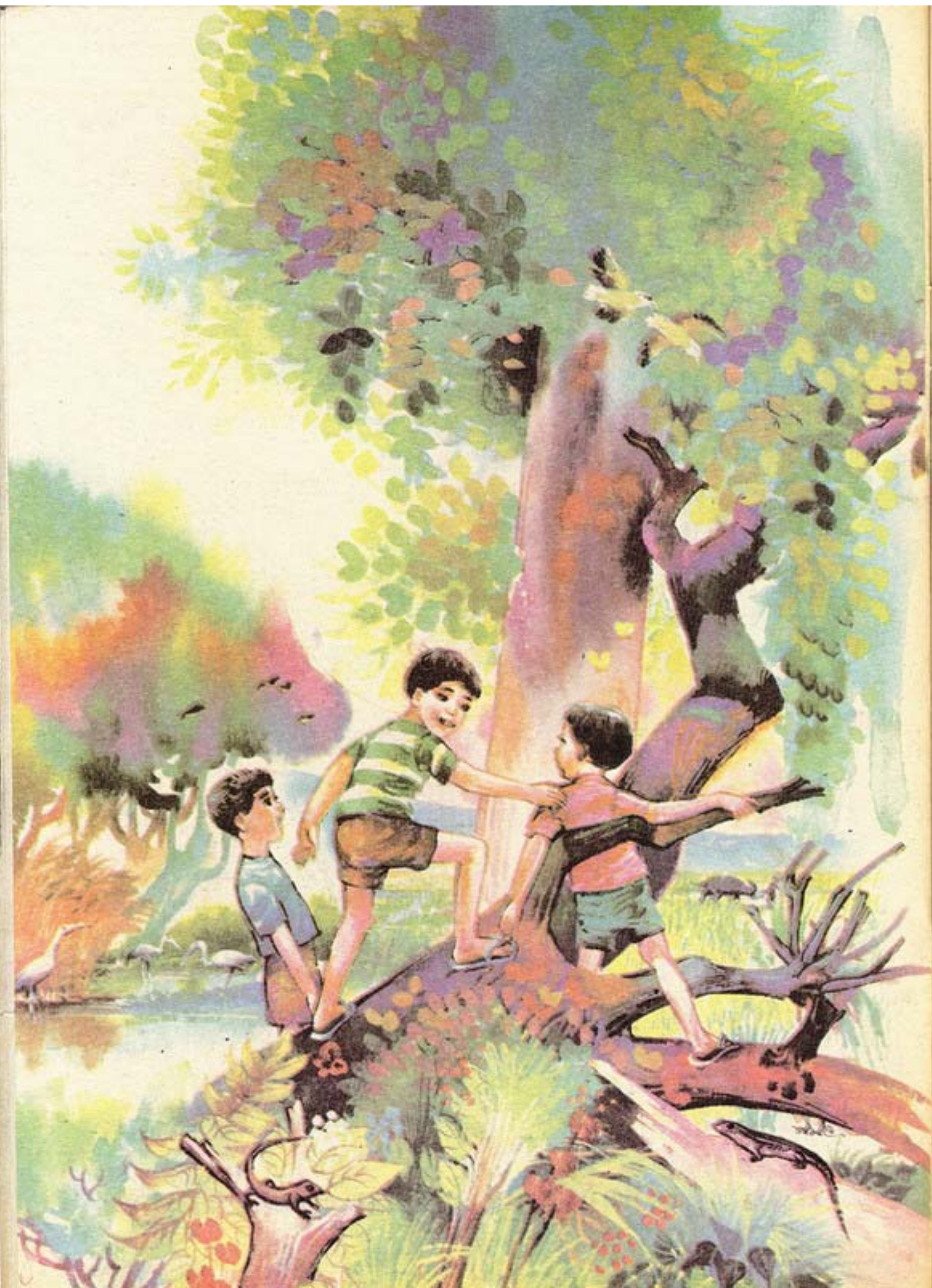
ฉันได้เงินเพิ่มเล็กน้อย

บทที่ ๔

วันหยุดเรียน วีระชวนมานะและบิบัติไป
เที่ยวป่าใกล้ไร่แดงโมของลุง ช้าง ๆ ไร่เป็นทุ่งนา
มีหญ้าเขียว ชาวนาจูงวัวควายไปเลี้ยง ในทุ่งนา
มีบึงกว้าง นกหลายตัวเดินหาปลาอยู่ตามริมบึง

เด็กทั้งสามพากันเข้าไปในป่า เขาเห็นสัตว์
เล็ก ๆ หลายอย่าง มีแมลงสีสวยบินอยู่เหนือ
ดอกไม้ กิ่งก่าชูคอจ้องจะจับแมลง มานะชี้ให้บิบัติดู

จึงเหลนวิ่งไล่กันน่าสนุก ปิติมัดดูจึงเหลนจน
เกือบเหยียบบ่ออ่างที่ได้ใบไม้

วีระได้ยินเสียงจึงหรีดร้อง พอเดินเข้าไป
ใกล้มันก็หยุด เขามองหาตัวไม่เห็น เพราะมี
ใบไม้แห้งบังตัวมันอยู่

ปิติพูดว่า “บ้านนี้มีช้างไหมวีระ”

วีระตอบ “ไม่มี แต่น่าจะมีกวางและลิง
เราเดินอยู่ที่นี้คงไม่พบมัน”

“พ่อเล่าว่า ที่สวนสัตว์มี หมี ช้าง กวาง
และสัตว์ต่าง ๆ ชังกรงไว้ให้คนดู และพ่อจะพา
ฉันกับมานี้ไปดูในไม่ช้า” มานะพูด

เด็กทั้งสามเห็นรังนกอยู่ตามกิ่งไม้ ปิติ
อยากได้รังนกจึงขึ้นไปบนต้นไม้ มานะส่งสารนก
กลัวมันจะไม่มีที่อยู่ และบนต้นไม้ก็มีรังผึ้งด้วย

ถ้าผึ้งต๋อยปีติ เขาก็จะตกลงมา มานะจึงบอกให้
 ปีติลงจากต้นไม้ พอดีมีผึ้งบินมาเกาะหัวปีติ ปีติ
 รีบลงมาจากต้นไม้ เด็กทั้งสามกลัวผึ้งต๋อย จึง
 วิ่งหนีกลับบ้าน

แบบฝึก

๑. คำ ว ควบกล้ำ ออกเสียงกล้ำทั้งตัวหน้า และตัว ว
 ฝึกอ่านคำ ว ควบกล้ำ

กว่า	กวาด	กว้าง	กว้าง
แกว่ง	ความ	ควาย	ขวา

๒. ฝึกผันคำ

กึ่ง	จ้อง	ดั่ง	ต๋อย
บิน	ป่า	อึ้ง	แดง
โก้ง	ตน	กว้าง	

ตัวอย่าง

ปา	ป่า	ป่า	ป่า	ป่า

๓. ฝึกอ่าน

๓.๑ คำที่ใช้ -

จิง	บิง	อิง
นิก	ฝึก	ผิง

๓.๒ คำที่ใช้ -อ

กอ	จ้อง	ดอก	ตอบ	บ่อย
ขอ	สอง	สอน	ห้อง	หอย
คอ	คลอง	ยอด	มอม	สอย

๔. ฝึกอ่านคำที่สะกดด้วย ง (แม่ กง)

บ้ง	ข้ง	ร้ง
แดง	แสง	แทง
จุง	ผุง	ยุง
ดวंग	หวง	พวง
เตี๋ยง	เจี๋ยง	เคี๋ยง
เปลือ่ง	เหลื๋อง	เมื๋อง

๕. อ่านและจำเป็นคำ

แมลง อ่านว่า มะ—แลง (ออกเสียง มะ กิ่งเสียง)

สงสาร " สง—सान

๖. ฝึกอ่าน

หนีหน้า หมาหมู่ หนูหริ่ง จิ้งเหลน
 เหม็นเบื่อ เหนือได้ หลงไหล ไหญ่หลวง
 พวงหรีด หวีดร้อง หนองน้ำ ทำรัง
 ขึ้งผึ้ง อึ้งอ่าง กว้างจริง กิ่งกำ
 จับแมลง ผ่าแดงโม
 โตกว่าช้าง กว้างกับหมี่
 มีวักควาย ขายให้ใคร
วักควายยืนอยู่ใกล้บึง
เราสงสารจิ้งหรีด
กิ่งกำหนีช้าง
ผึ้งตอยหมี่

บทที่ ๕

ดวงแก้วเอามือลูบหลังสีเทาเบา ๆ แล้วบอก
กับชูใจว่า

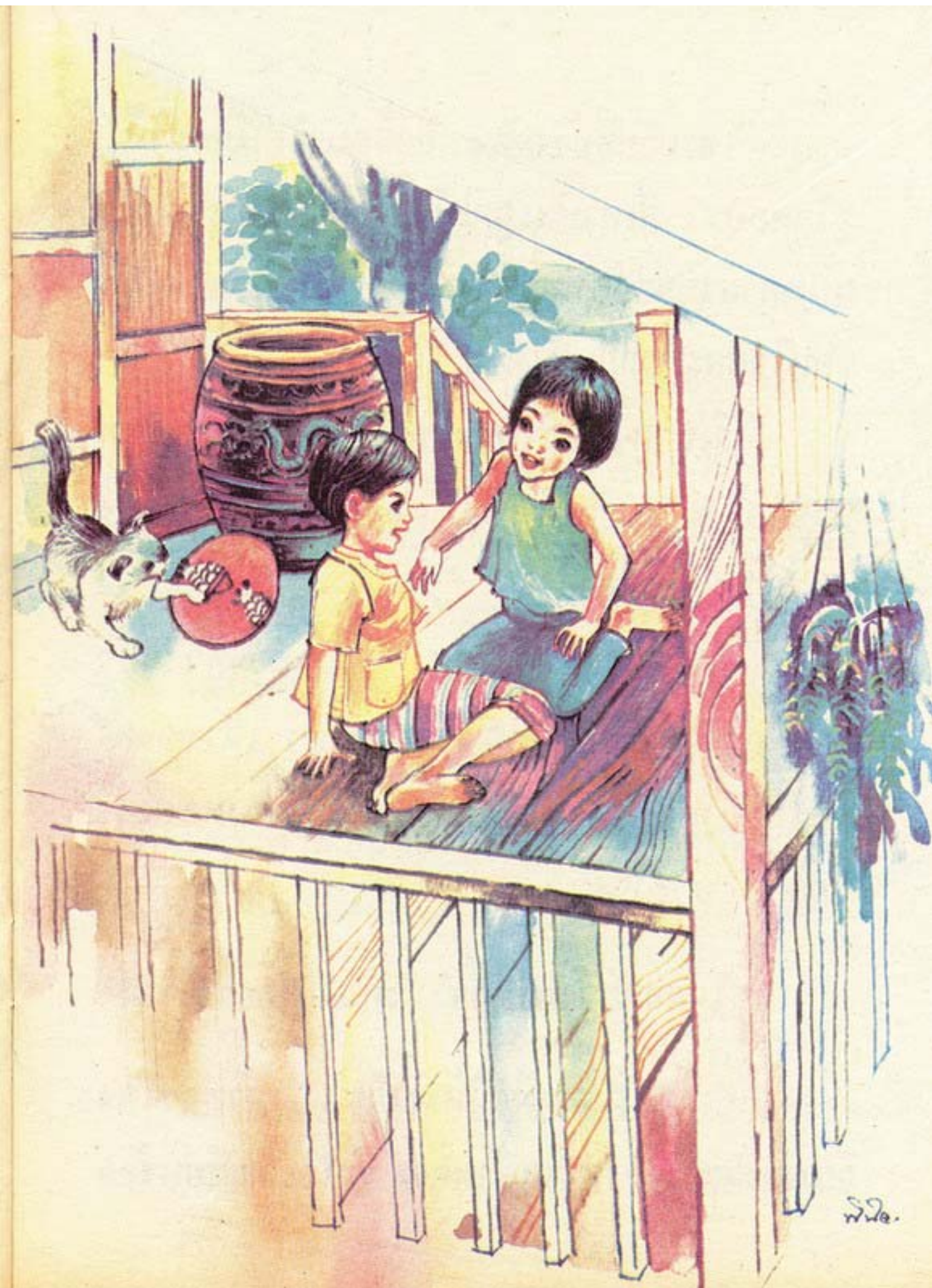
“แมวของเธอน่ารักจริงนะ สีสวย ขนเรียบ
และสะอาดดี”

ชูใจยิ้มและพูดว่า “ดวงแก้ว ช่วยหยิบ
ลูกโป่งที่ข้างโถ่งน้ำให้ฉันด้วย ฉันจะเอามาให้
สีเทาเล่น มันชอบเล่นลูกโป่งมาก”

ดวงแก้วหันไปหยิบลูกโป่งมาส่งให้ชูใจ
พร้อมกับถามอย่างสนใจ

“เธอซื้อจากที่ไหนจะ ฉันอยากได้บ้าง”

“เขาขายที่ข้างวัด ย่าซื้อมาให้เมื่อเช้านี้”

ชูใจตอบ สีเทาเล่นลูกโป่ง ที่ลูกโป่งมีรูปปลา
มันพยายามจะจับปลาที่ลูกโป่งให้ได้ ดวงแก้ว
ชอบใจและบอกกับชูใจว่า

“สีเทาคงคิดว่าปลาที่ลูกโป่งเป็นปลาจริงๆ
นะชูใจ” ชูใจบอกว่า “ใช่” แล้วถามว่า “เธอเลี้ยง
แมวบ้างหรือเปล่า”

“บ้านป้าที่ฉันอยู่ด้วย มีแมวสองตัว ตัว
แรกชื่อทองคำ อีกตัวหนึ่งชื่อทองแดง เจ้าทองคำ
น่ารักดี แต่เจ้าทองแดงไม่ค่อยน่ารัก” ดวงแก้ว
บอก

ชูใจสงสัยจึงถามว่า “มันเป็นอย่างไรล่ะ”

“เวลานั้นเอาข้าวให้มันกิน เจ้าทองแดง
กินเลอะเทอะ ส่วนเจ้าทองคำกินอย่างเรียบร้อย

พอมันกินอิ่มแล้ว มันจะไปกินน้ำในอ่างเล็ก ๆ^{๓๑}
ที่ฉันหาไว้ให้มัน” ดวงแก้วตอบ

“แมวของเธอจับหนูเก่งไหม สีเทาของฉัน
จับเก่งมาก” ชูใจกล่าวพร้อมกับลูบหลังสีเทา

“เก่งซี ตอนกลางวันมันจะนอนงีบ แต่
พอตอนกลางคืน จะวิ่งจับหนูเกือบทุกคืน บางที
ก็วิ่งชนกองหนังสือ กระป๋อง หรือไม้ก้ำของใน
ครัว ฉันต้องคอยเก็บอยู่เสมอ” ดวงแก้วเล่า

“สีเทาของฉันก็ชนเหมือนกัน มันชอบเล่น
ถุงและกระดาษห่อของ วันหนึ่งปีติเก็บแตงกวา
จากไร่ เขาแบ่งใส่ถุงกระดาษให้ย่า มันเล่น
จนถุงแตงกวาแตก” ชูใจเล่า

ดวงแก้วคุยกับชูใจอยู่นาน ได้ยินเสียงกลอง
จากวัดดังขึ้น จึงถามชูใจว่า “สิบเอ็ดนาฬิกาแล้ว

“ใช่ไหม” ชูใจตอบว่า “ใช่”

“ฉันอยู่ที่นี้หลายชั่วโมงแล้วซี ฉันจะต้อง
กลับบ้านละ” ดวงแก้วจึงลาชูใจกลับบ้าน

แบบฝึก

๑. ฝึกผันคำ

ขาย	เขี้ยว	ชน	ถ้ำ
ผึ้ง	แผ่น	เผ้า	สวม
ไล่	สน	แห้ง	ห่อ

ตัวอย่าง

หอ	ห่อ	หื้อ
ชน	ชน	ชน

๒. ฝึกอ่านคำที่ใช้ โ-

โค	โบ	โป่ง	โอ่ง
โผ	โถ	โชน	โหนด
โค	โย	โมง	โรง

๓. ฝึกอ่านคำ กล กว ทวบกล้า

กล้า	เกลื่อ	กลัว	กล้าว
กลอง	กลาง	กลัว	กลับ
กวา	กว่า	กว้าง	กว้าง

๔. อ่านและจำเป็นคำ

นาฬิกา	อ่านว่า	นา-ลิ-กา

๕. ฝึกอ่านคำที่สะกดด้วย ง (แม่ กง)

บาง	ล่าง	นาง
อิง	ชิง	ยิง
ดุง	หุง	ลุง
จง	ผง	คง
โก่ง	โถง	โหม่ง
คอง	สอง	ชอง

๖. ฝึกอ่าน

กางเกง	แก่งกล้า	ขาแก้ง
มะเล็ง	เล็งป็น	ย็นง

ถึงผง	ส่งของ	ซองเปล่า
เก้าโมง	ลูกโป่ง	โองน้ำ
ทำถุง	หุงข้าว	กล่าวหา
ยืนตรงกลาง		กวาดหัวหนึ่ง
บึงกว้างใหญ่		ใส่ในอ่าง
ช่างสงสัย		ไชนาฬิกา

พระดีกลอง

เด็กหัวกระป๋อง

แดงกว่าอยู่ในถุง

ฉันนอนกลางวัน

เขาหยิบผ้าขนหนู

บทที่ ๖

วันหนึ่งในเดือนมิถุนายน ฝนตกแต่เช้า พอฝนหายเด็ก ๆ จึงไปโรงเรียน เมื่อมาถึง โรงเรียนปีติมองเห็นรูงกินน้ำเป็นรูปโค้งอยู่ทางทิศตะวันตก จึงชี้ให้เพื่อน ๆ ดูที่หน้าต่าง ครูไพลินเห็นนักเรียนสนใจมาก จึงพาลงไปดูข้างล่าง

ครูไพลินถามว่า “ใครจะบอกครูได้บ้างคะ ว่า รูงกินน้ำมีสีอะไรบ้าง”

สมคิดตอบก่อนคนอื่นว่า “ผมครับ ผมตอบได้ครับ มีหลายสี”

ครูไพลินบอกสมคิดว่า “เวลาตอบ ต้อง
ตอบให้ตรงคำถาม เช่น ถ้าถามว่าสีอะไรบ้าง ก็
ต้องบอกชื่อสี ไม่ใช่ตอบว่ามีหลายสี”

“มีสีแดง สีเหลือง สีเขียว และสีม่วงค่ะ”

ชูใจตอบบ้าง

ครูไพลินอธิบายว่า “ที่จริงรุ้งมี ๗ สีเรียง
กัน แต่ชูใจมองด้วยตาเปล่า จึงเห็นเพียง ๔ สี
สีที่อยู่ชิดกัน จะปนกันจนเห็นเป็นสีเดียว นักเรียน
ดูให้ดีๆ ค่ะ”

นักเรียนจ้องดูรุ้ง พร้อมกับคุยกันเบา ๆ
ชูใจเล่าว่า “ฉันเคยเห็นรุ้งเกิดตอนฝนหยุด ใน
เวลาเช้าและเย็น รุ้งคงจะเกิดหลังฝนตกแน่”

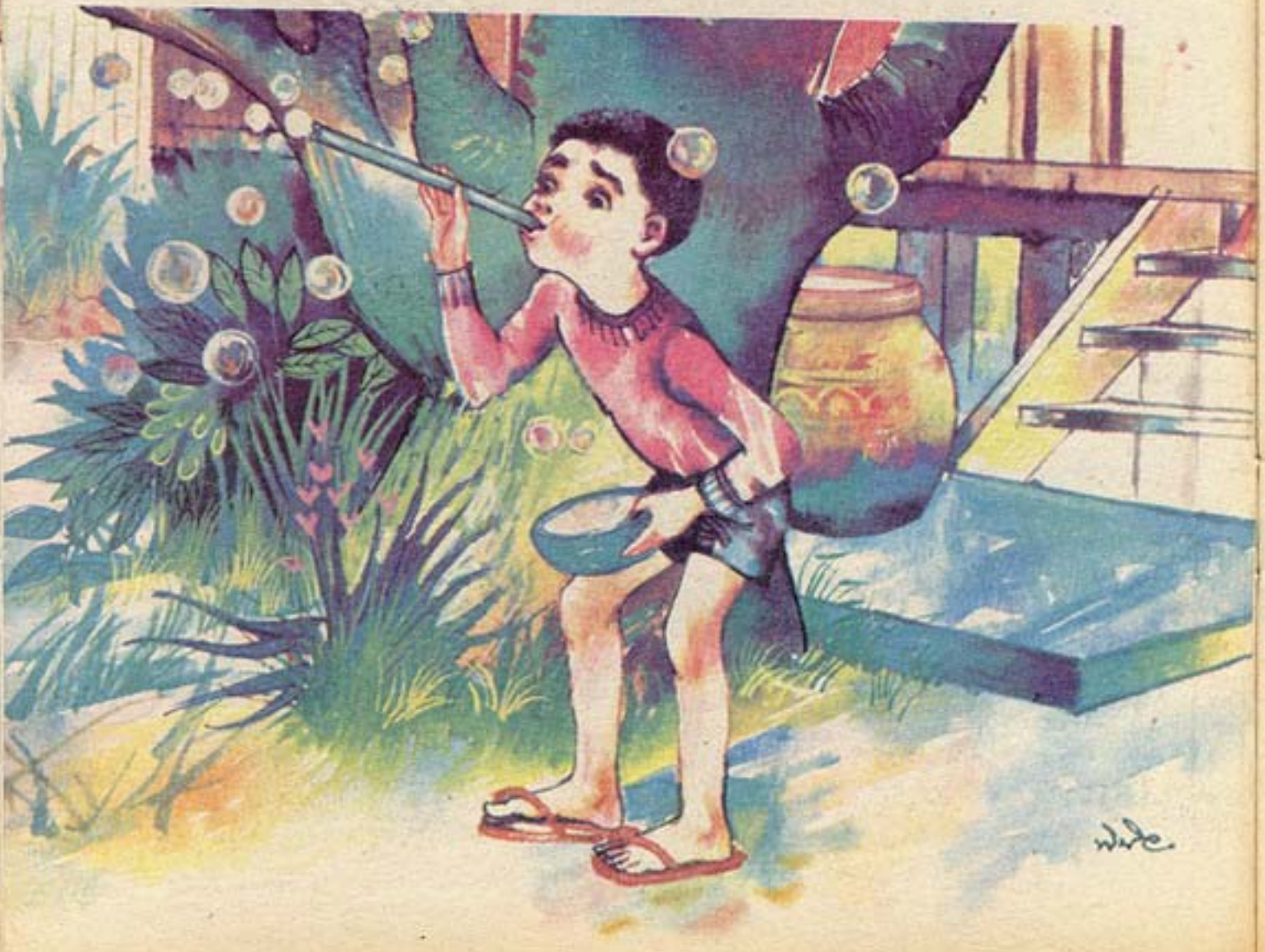
มานีพูด “มันคงจะเกิดในฤดูฝนเท่านั้น”

สมคิดพูด “ฉันว่ารุ้งอาจจะเกิดในหน้าแล้ง
ก็ได้”

“นักเรียนพูดถูกทุกคน รุ่งจะเกิดหลังฝน
ตกและมีแสงแดด ทั้งหน้าแล้งและหน้าฝน รุ่งก็
เกิดได้ ถ้ามีแสงแดดอ่อนหลังฝนตก” ครูไพลิน
อธิบาย

ปิติพูด “ผมว่ารุ่งเกิดเมื่อไรก็ได้ ผมเคย
ทำรุ่งได้ครับ”

สมคิดหันมามาคำนปิติว่า “ รุ่งเกิดขึ้นเอง
ฉันว่าเธอทำไม่ได้แน่ ”

“ ได้ซี ฉันเอาก้านมะละกอเป่าฟองสบู่เป็น
รุ่งได้ ฉันทำหลายครั้งแล้ว ไม่เชื่อฉันจะทำให้
ดูก็ได้ ” ปิตีบอก

“ อย่าเถียงกันเลย ” ครูไพลินห้าม และ
อธิบายต่อ “ ฟองสบู่มีสีรุ่งแต่ไม่ใช่รุ่ง ”

“ ทำไมรุ่งจึงกินน้ำคะ ” ชูใจถาม ครูไพลิน
ยิ้ม และบอกว่า “ คงเป็นเพราะมันเกิดหลังฝนตก
และยังมีน้ำอยู่ คนจึงคิดว่ารุ่งกินน้ำ ”

แบบฝึก

๑. ฝึกผันคำ

แน่น	โค้ง	ค่าน	ครึ่ง	
แพง	ฟอง	ราว	รัง	
เรื่อง	รุ่ง	เรียง	ล่าง	แล้ง

ตัวอย่าง

ฟอง	ฟื่อง	ฟ้อง

๒. ฝึกอ่าน

๒.๑ คำที่ใช้ แ-

แล	แน่น	แพง	แล้ง
แห	แผ่	แสง	แห้ง
แบ	แต่	แดง	แบ้ง
แทน	แสน	แบบ	แยก

๒.๒ คำที่ใช้ -า

เงา	เล่า	เท้า	เครา
เสา	เห่า	เฝ้า	เขลา
เตา	เป่า	แก้	เปล่า
เทา	เท่า	เท่า	เล่า

๓. ฝึกอ่าน

๓.๑ ออกเสียง ร

เรา	ไร	รว	รำน
รุ่ง	รก	รด	รับ

๓.๒ ออกเสียง ล

ลม	ลูก	ลูป	เลย
เล็ก	เล่น	แล้ว	เลี้ยง

อ่านเทียบเสียง ร ล

รำ	-	ล่ำ
ราก	-	ลาก
ร่าง	-	ล่าง
เรียง	-	เลี้ยง

๔. ฝึกอ่านคำที่สะกดด้วย น (แม่ กน)

จวน	ชวน	สวน
ปน	ทน	ขน
เคื่อน	เรื่อน	เจื่อน
คอน	นอน	ถอน
เป็น	เย็น	เห็น

๕. อ่านและจำเป็นคำ

ทิศ	อ่านว่า	ทิด	
ฤดู	„	รี-ดู	
อธิบาย	„	อะ-ทิ-บาย	(ออกเสียง อะ กิ่งเสียง)

๖. ฝึกอ่าน

รุงรัง	รุงเช้า	สีรุง
สีค่าน	หมู่บ้าน	ค่านทาน
เป็นแถว	แก้วแตก	แจกของ

แน่นอน ตอนเย็น เห็นปลา
 ๕๕ ๕๕ ๕๕
 ขี้เถา เล้าไก่ ไล่เห่า

เป่าลูกโป่ง โค้งค่านับ
 จับก้านกล้วย ช่วยเรียงแถว
 แก้วน้ำเย็น เห็นเดือนขึ้น

แสงแดดทำให้ผ้าแห้ง

ฝนจวนจะตก

ฉันเกิดเดือนมิถุนายน

เขาไปทางทิศตะวันออก

บทที่ ๗

“มานี้ดีใจไหม พรุ่งนี้จะได้ไปเที่ยว
 กรุงเทพฯแล้ว” มานะถามมานี้ในตอนเย็นวันศุกร์

“ดีใจซีคะ พี่มานะ พ่อแม่เราใจดีจังเลย”

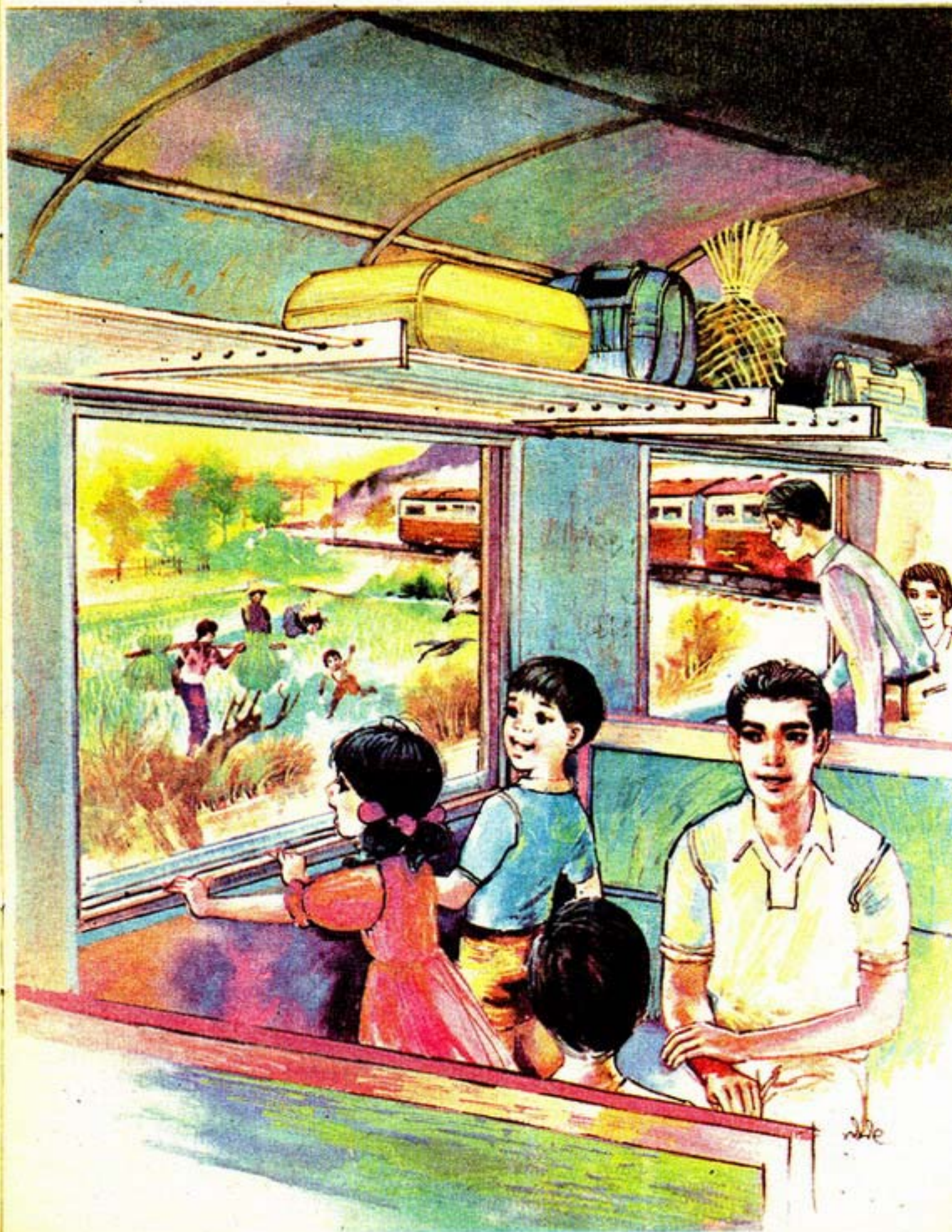
มานีตอบ

แล้วทั้งมานีและมานะ ก็เตรียมสิ่งของที่จำเป็นจะต้องเอาไปใช้ที่กรุงเทพ ฯ ตามที่แม่สั่ง เช่น แปรง ยาสีฟัน เสื้อผ้า และของใช้อื่น ๆ

ตอนกลางคืน แม่เตรียมของใส่กระเป๋าใบใหญ่ พ่อคุยกับมานะและมานี พ่อเอาแผนที่มาให้ลูกทั้งสองคนดู มานะชี้แผนที่และบอกมานีว่า กรุงเทพ ฯ อยู่ตรงนี้ พ่อเล่าเรื่องกรุงเทพ ฯ ให้ฟัง และบอกว่าจะพาไปพักที่บ้านลุง

พ่อ แม่ มานะ และมานี ออกเดินทางจากบ้านแต่เช้า แม่เอาปืนโตใส่อาหารไปด้วย เขาขึ้นรถยนต์ไปสถานีรถไฟ แล้วขึ้นรถไฟไป

กรุงเทพ ฯ มานีชอบรถไฟมาก พ่อเล่าให้ฟังว่า
แต่ก่อนรถไฟใช้ฟืน มานะชอบฟังเสียงรถไฟแล่น
เวลารถไฟแล่นผ่านสะพาน มานะและมานีตกใจ
ทุกที เพราะเสียงดังมาก

มานียืนที่หน้าต่างมองออกไปเห็นเหมือน
แผ่นดินวิ่ง จึงบอกพ่อ พ่อบอกว่าแผ่นดินไม่ได้
วิ่ง แต่เป็นเพราะรถไฟกำลังแล่น พ่อเตือนมานะ
และมานีไม่ให้ยืนหัวหรือแขน ออกนอกตัวรถ
เพราะอาจได้รับอันตราย

รถไฟแล่นผ่านป่าไม้ ทุ่งนา คลอง แม่น้ำ
และสวนหลายแห่ง ชาวนาและชาวสวนต่าง
ก็ทำงานของตน ในแม่น้ำคนกำลังหาปลากันอยู่
ทั่วไป

แม่เห็นว่าทั้งมานะและมานี้ กำลังสนใจ
กับไร่นาที่อยู่สองข้างทางรถไฟ จึงบอกกับลูกทั้ง
สองว่า เมืองไทยนี้น่าอยู่ ถ้าขยันก็จะมีกินมีใช้
เมืองไหนก็ไม่สบายเหมือนเมืองไทย

มานะเล่าว่า เขาอ่านหนังสือ มีบางตอนที่
เขาชอบใจมาก จึงท่องจนจำได้ แล้วเขาก็ท่อง
ให้ฟัง

“แผ่นดิน ผืนนี้ มีค่า ทำนา ทำไร่ ได้ผล
ทำสวน ก็ได้ ไม่จน อดทน ทำไร่ ใช้กิน
ในน้ำ มีกุ้ง ปูปลา จับหา มาได้ ทั้งสิ้น
เมืองไทย มีทรัพย์ ในดิน ได้ยิน เรื่องนี้ มานาน
นึกถึง บุญคุณ ปู่ย่า ช่วยกันรักษากล้าหาญ
พวกเรา จึงได้ เบิกบาน อยู่บ้านเราได้อย่างดี
ต้องฝึก ต้องเตรียม ตัวไว้ คนไทย ย่อมรู้ หน้าที่

ช่วยให้ ไทยอยู่ นานปี ได้มี ความสุข ทุกคน ”

แบบฝึก

๑. ฝึกผันคำ

ทา	ยา	คำ	ไร่
รว	ลำ	ร้าน	คาง
คอย	พิน	ยื่น	ย่อม

ตัวอย่าง

ยอม	ย่อม	ย่อม

๒. ฝึกอ่านคำที่ใช้ : (ไม้หันอากาศ)

พัน	มัน	พัด	วัด
กับ	จับ	ดั่ง	บัง
หัก	ฝึก	ขับ	ลับ
รัง	ตก	ฉนั้น	วัน

๓. ฝึกอ่านคำที่สะกดด้วย น (แม่ กน)

พาน	จาน	ขาน

พั่น	อั่น	ผั่น

ริน	ดิน	หิน

แทน	แบน	แสน

เวียน	เดียน	เขียน

โยน	เกิน	ถอน

๔. อ่านและจำเป็นคำ

ทรัพย์	อ่านว่า	ซั๊ป

อาหาร	"	อา-ห่าน

รถยนต์	"	รด-ยน

๕. ฝึกอ่านคำที่ออกเสียงสระ อะ กึ่งเสียง

อันตราย	อ่านว่า	อัน-ตะ-ราย	(ออกเสียง ตะ กึ่งเสียง)

สถานี	"	สะ-ถา-นั	(ออกเสียง สะ กึ่งเสียง)

อธิบาย อ่านว่า อะ-ทิ-บาย (ออกเสียง อะ
กึ่งเสียง)

แมลง " มะ-แลง (ออกเสียง มะ
กึ่งเสียง)

อร่อย " อะ-หฺร่อย (ออกเสียง อะ
กึ่งเสียง)

ขยัน " ขะ-หยัน (ออกเสียง ขะ
กึ่งเสียง)

๖. ฝึกอ่านคำที่มีเครื่องหมาย ๗

กรุงเทพ๗ อ่านว่า กรุง-เทพ-มะ-หา-นะ-คอน

๗. ฝึกอ่าน

ล้นรว	เรอร่ว	รวบ้าน	ร้านค้า
คอยท่า	ผ่าพิน	ยืนนาน	สงสาร
ทำงาน	สะพาน	อ่านก่อน	นอนเล่น
จำเป็น	เข่นนั้น	วันอื่น	ล้นลัม

อาหารดี   มีรถยนต์
 บนรถไฟ   ใส่เสื้อผ้า
 ยืนแขนขา   หากุ้งแห้ง

เพื่อนเดือนฉันเสมอ
 รถเล่นบนสะพาน
 แม่ตักข้าวใส่ปิ่นโต

บทที่ ๘

เมื่อรถไฟเล่นใกล้จะถึงกรุงเทพ ฯ พ่อชี้ให้
 มานะและมานิดูเครื่องบิน   มีเครื่องบินจำนวน
 หลายลำ บางลำจะขึ้น บางลำจะลง และที่จอด
 อยู่ก็มี มานะบอกพ่อว่าอยากขับเครื่องบิน พ่อว่า
 มานะต้องเรียนหนังสือให้เก่งและร่างกายแข็งแรง
 จึงจะขับเครื่องบินได้

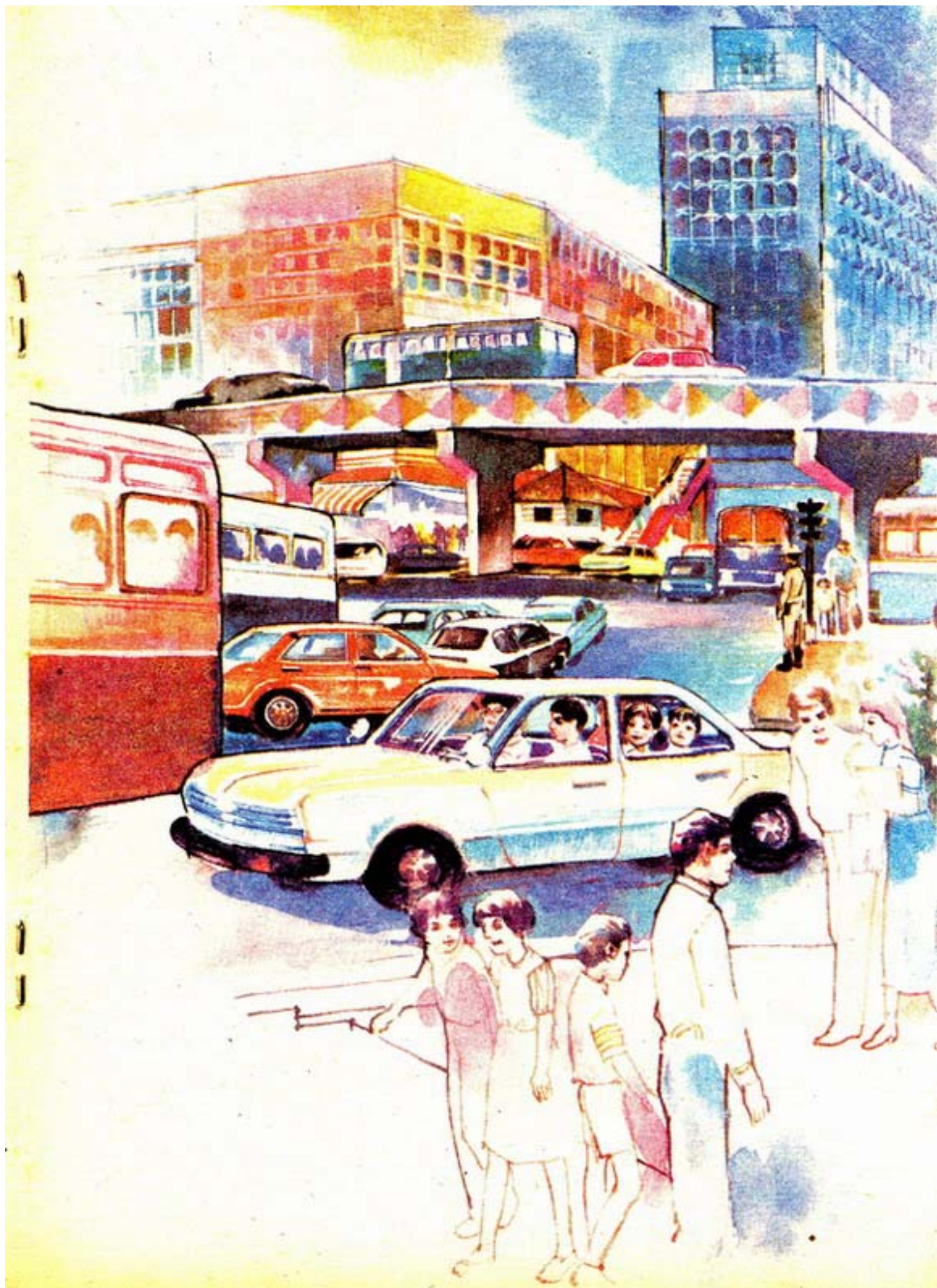

ลงกับป้ามากอยรับที่สถานีรถไฟกรุงเทพ
ทุกคนดีใจมากที่ได้พบกัน มานะ มานีไหว้ลงและ
ป้าอย่างอ่อนน้อม ป้าบอกว่า มานะ มานีโตขึ้น
มาก และป้าคิดถึงหลานอยู่เสมอ

ตอนที่นั่งรถยนต์ไปบ้านลุง มานะและมานี
มองสองข้างทางด้วยความสนใจ ถนนในกรุงเทพฯ
มีหลายสายและกว้างใหญ่ทั้งนั้น บนถนนมีรถยนต์
หลายชนิด มีทั้งรถโดยสารประจำทางและรถ
บรรทุก คันเล็กก็มี คันใหญ่ก็มี รถโดยสารมีคน
เต็มเกือบทุกคัน รถยนต์หลายคันเวลาวิ่งจะมีควัน
ดำและมีกลิ่นเหม็น พ่อบอกมานะและมานีว่า
ควันอย่างนั้นไม่ดี ถ้าหายใจเข้าไปมากๆ จะเป็น
อันตราย

มานะชอบดูไฟเขียว ไฟแดงที่บอกให้รถไป
และหยุด ไฟเปลี่ยนได้เอง ไม่ต้องมีคนมาเปลี่ยน

ลุงบอกมานะว่า ถ้าไม่มีไฟเขียวไฟแดง รถอาจ
จะชนกัน มานะเห็นคนเดินข้ามถนนเป็นกลุ่ม ๆ
และเป็นที ๆ เขาจะมองดูรถจนเห็นว่ารถหยุดแล้ว
จึงข้าม

รถแล่นผ่านหน้าโรงเรียน ตลาด และร้าน
ขายสินค้าต่าง ๆ บางทีก็แล่นข้ามสะพานมีทั้ง
สะพานข้ามคลอง ข้ามแม่น้ำ และข้ามถนน ถนน
บางตอนเป็นหลุม คนกำลังซ่อมและก่อนถึงหลุม
มีป้ายบอกให้รู้ด้วย

บ้านของลุงอยู่ใกล้ที่ชุมชนจนจึงมีอากาศดี
ไม่เหม็นกลิ่นควันรถยนต์ ช้าง ๆ รั้วมีต้นไม้และ
ดอกไม้หลายชนิด บางชนิดสีสวย บางชนิด
กลิ่นหอม และมีอยู่สองสามชนิดที่สีก็สวยกลิ่นก็
หอม มานะชอบดอกไม้มาก

เมื่อเข้าไปในบ้าน บ้าห่านมาให้ทุกคนดื่ม
เอาส้มและขนมใส่จานมาให้หลาน ทั้งสองคน
กำลังหิวจึงกินส้มและขนมจนอิ่ม

แบบฝึก

๑. ฝึกผันคำ (คำควบกล้ำที่เป็นอักษรกลาง)

กลัว	เกลื่อ	กว่า	กล่าว
กลอง	กลืน	กลุ่ม	กว้าง
ปลา	เปล่า	เปลี่ยน	

ตัวอย่าง

กลอง	กล่อง	กล้อง	กล็อง	กล็่อง

๒. ฝึกอ่านคำที่สะกดด้วย ม (แม่ กม)

จาม	ถาม	ชาม
ดอม	หอม	ยอม
ดุม	ขุม	มุมนุม
ปม	ดม	ลม

บวม	สวม	นวม
โอม	โถม	โคม

๓. ฝึกอ่านคำที่ใช้ ใ-

ใจ	ใส	ใน	ใด
ใบ	ใย	ไผ่	ไส้
ไข่	ไข่	ให้	ได้
ใช้	ใคร	ใคร่	ใหญ่
ใหม่	หลงไหล	สะกั	ใกล้

๔. ฝึกอ่านคำที่ไม่มีรูปสระ

ปน	ชน	ผล	คัน
รก	ครก	กรง	ตรง
ลัม	ลัม	รถ	หมด
ดบ	ปรบ	สงสาร	สนใจ

๕. ฝึกอ่านคำที่สะกดด้วยแม่ กน (ร ล)

การ   อังคาร   โดยสาร   อาหาร
 สงสาร   ผล   บอล   ศาล

๖. ฝึกอ่าน

ตรงข้าม   ดำเลียม   เตรียมหลุม   กลุ่มใหญ่
 ใจกว้าง   ข้างใน   ให้ค้น   ผลส้ม
 กัมพู   ตัวเหม็น   เห็นคว้น   ฉันทลัว

เพิ่มจำนวน   ชวนให้ดื่ม
 ลมหายใจ   ใส่ผ้าหอม
 ใช้ซ่อมรถ   มดหลายชนิด

รถคันนั้นบรรทุกสินค้า

โรงเรียนของเราอยู่ที่ชุมชน

เขาเป็นคนขับประจำเครื่องบินนั้น

บทที่ ๙

ตอนเย็น บ้าหาอาหารให้ทุกคนรับประทาน
มีกับข้าวอร่อยๆ หลายอย่าง บนโต๊ะอาหารมีถาด
ใบใหญ่ ใส่ผลไม้หลายชนิด มีละมุด กล้วย
น้อยหน้า และสับปะรด บ้าเตรียมมิดไว้ให้ด้วย

พอมืด ลุงไม่ต้องใช้ไม้ขีดจุดตะเกียง ลุง
เปิดไฟฟ้าบ้านก็สว่างขึ้น มานะและมานีชอบดู
โทรทัศน์ เพราะที่บ้านของเขามีแต่วิทยุ

ตอนเช้า ลุงพาทุกคนไปไหว้พระแก้วมรกต
เสร็จแล้วเดินดูสิ่งต่างๆ ภายในวัดและอธิบายสิ่ง
ที่หลานสนใจอย่างละเอียด หลังจากนั้นจึงพากัน
ไปดูสิ่งที่น่าสนใจอื่นๆ อีก

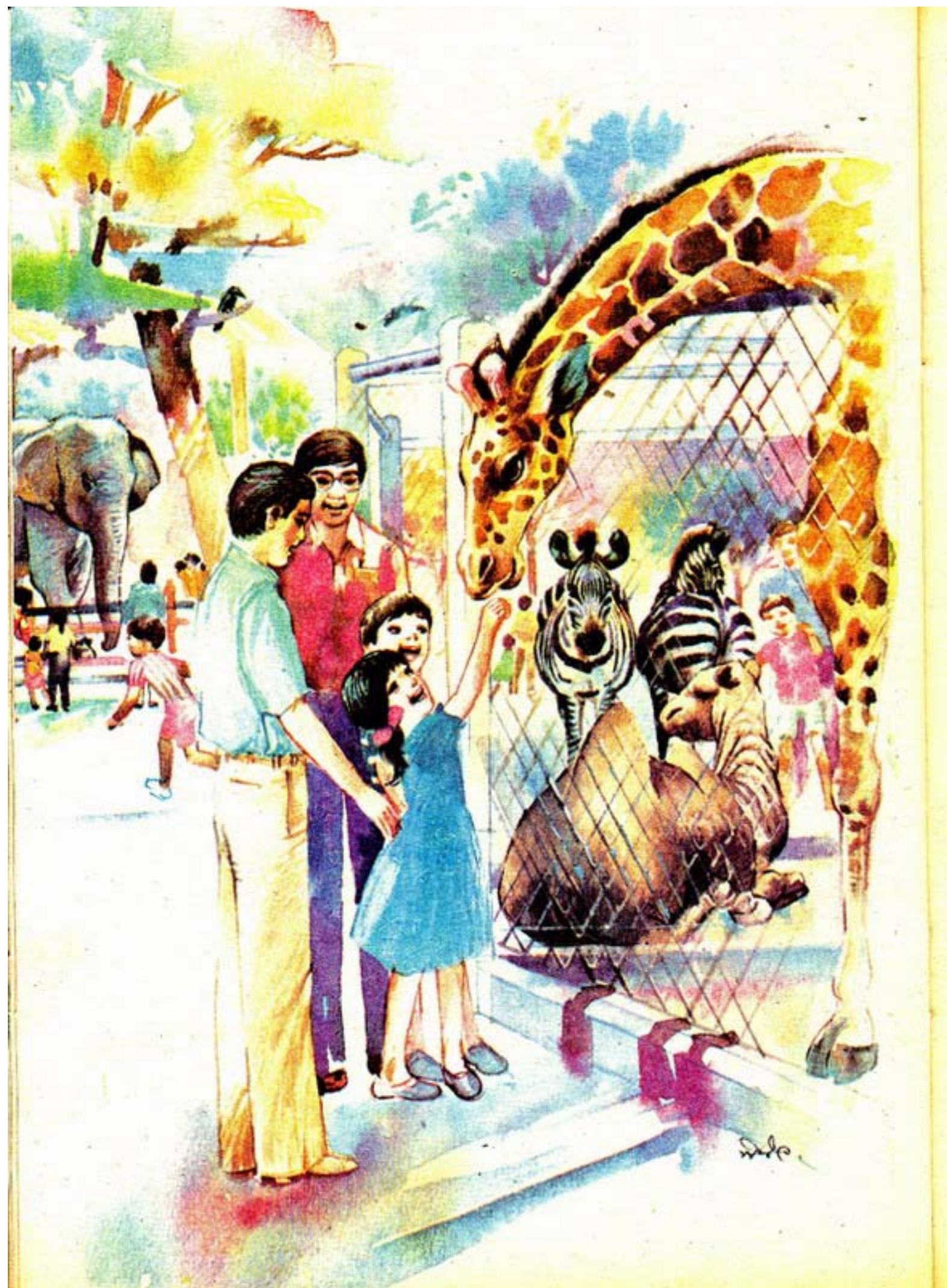

มานะชอบดูตำราวจปฏิบัติหน้าที่ พ่อบอกว่า
ตำราจัดทำหน้าที่หลายอย่าง เช่น ช่วยให้คนใช้รถ
ใช้ถนนไม่ติดขัด ดูแลไม่ให้คนทำผิดกฎหมาย
และรักษาความสงบภายในประเทศ มานี้เห็นร้าน
ขายของเล่นอยู่ด้านตรงกันข้ามก็สนใจ จึงชวน
พ่อข้ามถนนไปดู ลุงบอกว่าเวลาข้ามถนนต้อง
ข้ามตรงทางข้าม และระวังรถยนต์

ตอนบ่าย ลุงพาไปเที่ยวสวนสัตว์ มานี้และ
มานะดีใจที่ได้เห็นสัตว์หลายชนิดเหมือนที่พ่อเล่า
ให้ฟัง มีทั้งสัตว์เล็ก สัตว์ใหญ่ สัตว์ที่ดุร้ายและ
สัตว์ที่น่ารัก

มานี้ชอบดูกวางและนก ส่วนมานะชอบดู
เสือและลิง เพราะลิงบางชนิดฉลาดเหมือนคน
พ่อซื้ออาหารปาลามาโยนให้ปลากิน ทั้งมานะและ

มานีชอบใจที่เห็นปลาตัวใหญ่ๆ ว่ายน้ำแย่ง
อาหารกัน

มานะและมานีเดินคู่สัตว์จนทั่ว เด็กทั้งสอง
ชอบมาก จึงบอกพ่อไม่อยากกลับบ้าน อยากมา
เที่ยวที่สวนสัตว์อีก พ่อบอกว่าจะพามาตอน
โรงเรียนหยุดหลายๆ วัน มานะบอกว่ากลับไป
ถึงบ้าน จะเล่าให้วีระและปิติฟัง มานีก็บอกว่า
เล่าให้ชูใจ ดวงแก้ว และครูไพลินฟังเหมือนกัน

แบบฝึก

๑. ฝึกผันคำ

ท	าย	โม	ง	ร	้อ	น	ม	ั
ว	า	ล	ม	พ	่	อ	ค	ำ
ตัวอย่าง								
ค	ำ	ค	ำ	ค	ำ	ค	ำ	ำ

๒. ฝึกอ่าน

๒.๑ คำที่ใช้ - มีตัวสะกด

คิด	ปิด	หิด
ريب	จิบ	ลึบ
ชิน	บิน	ผิน

๒.๒ คำที่ใช้ - มีตัวสะกด

มิด	ติด	ขีด
ريب	بيب	หีบ
คิม	จึน	ฉีก

๓. ฝึกอ่านคำที่สะกดด้วย ด (แม่ กด)

คิด	ปิด	ผิด
ฟาด	บาด	เถาด
พัด	คัด	ขัด
ลอด	กอด	สอด
มุด	อุด	จุด
ยึด	เจ็ด	โหด

๔. ฝึกอ่านคำที่สะกดด้วยแม่ กด ไม่ตรงแม่

สัตว์ อ่านว่า สัต

เสร็จ " เสด

มรกต " มอ-ระ-กต

(ออกเสียง ระ กิ่งเสียง)

รณนต์ " รด-ยน

ประเทศ " ประ-เทค

กฎหมาย " กต-หมาย

วิทย์ " วิด-ทะ-ยุ

(ออกเสียง ทะ กิ่งเสียง)

โทรทัศน์ " โต-ระ-ทัต

(ออกเสียง ระ กิ่งเสียง)

ปฏิบัติ " ปะ-ติ-บัด

(ออกเสียง ปะ กิ่งเสียง)

๕. ฝึกอ่านอักษรนำ

ตำรวจ	อ่านว่า	ตำ-หรวด

ฉลาด	”	ฉะ-หลาด

(ออกเสียง ฉะ กึ่งเสียง)

สงบ	”	สะ-หงบ

(ออกเสียง สะ กึ่งเสียง)

สว่าง	”	สะ-หว่าง

(ออกเสียง สะ กึ่งเสียง)

อร่อย	”	อะ-หร่อย

(ออกเสียง อะ กึ่งเสียง)

ถนน	”	ณะ-หนน

(ออกเสียง ณะ กึ่งเสียง)

๖. ฝึกอ่าน

ละมุด	จุดไฟ	ไม้ขีด	มิดบาด

จัดถาด	ฉีกขาด	ฉลาดดี	มีผิด
เข็มทิศ	จิตใจ	รีบไป	ไล่ฟาด
ชื้อตะเกียง		เสียงวิทย์	
สัตว์ดุร้าย		ผิดกฎหมาย	
ภายในวัด		ปฏิบัติดี	

ไฟฟ้า ให้แสงสว่าง

ฉันชอบรับประทานสับปะรด

ตำรวจ จับคนร้าย

บทที่ ๑๐

ตอนบ่าย ครูไพลินเดินเข้ามาในห้องเรียน หัวหน้าชั้นบอกนักเรียนทำความสะอาด นักเรียนชายยืนตรง นักเรียนหญิงกราบลงบนโต๊ะ ครูไพลินทักทายนักเรียนแล้วเอากะดาษที่ถือมา ไปติดไว้บนป้ายข้างกระดานดำ ในกระดาษมีตัวหนังสือเรียงกันเป็นระเบียบ และถามว่า ใครอ่านได้บ้าง นักเรียนหลายคนลองอ่าน แต่ไม่มีใครอ่านได้ครบทุกบรรทัด

“นักเรียนคงอ่านได้ไม่ครบทุกคำ เพราะบางคำยากและยังไม่ได้เรียน” ครูไพลินพูด “คอยฟังนะคะ ครูจะอ่านให้ฟัง รักษาติ ศาสนา

รักชาติ
ศาสนา
พระมหากษัตริย์
เป็นคุณสมบัติของคนไทย

พระมหากษัตริย์ เป็นคุณสมบัติของคนไทย” เมื่ออ่านจบแล้วก็อ่านซ้ำๆ ให้นักเรียนอ่านตาม
 ดวงแก้วว่า “เป็นคำสั่งของโรงเรียนหรือคะ”

“ไม่ใช่คำสั่งคะ และไม่ได้เป็นข้อบังคับด้วย แต่เป็นคำเตือนใจให้รักประเทศชาติ” ครูไพลินพูด “นักเรียนอ่านแล้วเข้าใจว่าอย่างไร”

นักเรียนหลายคนช่วยกันตอบ นักเรียนตอบได้หลายคน แต่ยังไม่ครบถูกต้อง ครูไพลินจึงชูภาพที่เตรียมมาให้ให้นักเรียนดูและอธิบายว่า

“ชาติเปรียบเหมือนครอบครัวใหญ่ ศาสนาคือ คำสั่งสอนที่เรานับถือ และปฏิบัติตามพระมหากษัตริย์ คือ ที่รวมกำลังใจของคนไทย บางที่เราเรียกว่า พระเจ้าแผ่นดิน หรือในหลวง

ทั้งหมดนี้เป็นสิ่งมีค่าที่คนไทยต้องช่วยกันรักษาไว้
เราจึงพูดว่าคุณสมบัติของคนไทย คือรู้จักรักษา
สิ่งที่มีค่า”

“ถ้าอย่างนั้น เด็ก ๆ ทุกคนจะต้องรักชาติ
นับถือศาสนา และรักพระมหากษัตริย์ด้วยใจ
ไหมคะ” ดวงแก้วถาม

“ใช่ค่ะ” ครูไพลินตอบและชมว่า ดวงแก้ว
ฉลาดมาก ครูไพลินถามต่อไปว่า “ใครรู้บ้างว่า
รักแล้วจะทำอย่างไร”

ปติบอกว่า โตขึ้นจะเป็นทหาร เวลารบกัน
จะได้ยิงปืนป้องกันประเทศ มานี้จะเป็นครู สอน
เด็กให้รู้หนังสือ ชูใจจะเป็นหมอรักษาคคน

ครูไพลินบอกให้นักเรียนทราบว่า ไม่ต้อง
รอจนโตก็รักชาติได้ เมื่อยังเล็กอยู่ควรทำตัวให้

เป็นเด็กดี สุภาพเรียบร้อย ปฏิบัติตามคำสั่งสอน
 ของพ่อแม่และครู ก็แสดงว่ารักชาติ ศาสนา และ
 พระมหากษัตริย์ พ่อโตขึ้นก็ทำงานมีอาชีพ เป็น
 การช่วยชาติบ้านเมืองได้ ใครที่ไม่ทำเช่นนั้นก็
 ไม่ใช่คนไทย เพราะไม่มีคุณสมบัติของคนไทย

แบบฝึก

๑. ร ล ว ควบกล้ำ ออกเสียงทั้งตัวหน้าและตัว ร ล ว
 ฝึกอ่าน ร ล ว ควบกล้ำ

ครู	ใคร	ครัว	ครอบ
ครบ	คราม	ครก	ครึ่ง
คลำ	คลอง	คลุม	คล้าย
คว่ำ	ควั่น	ความ	ควาย
แพร	พริก	พร้อม	พรั่ง
พลู	เพลิง	เพลิน	ปลา

๒. ฝึกอ่านคำที่สะกดด้วย บ (แม่ กบ)

นับ	ดับ	ขับ
ชอบ	จอบ	สอบ
ลูป	จูบ	ลูป
รีบ	บีบ	หีบ
ครอบ	กราบ	เปรียบ

๓. พ สะกด อ่านเหมือน บ สะกด

ภาพ	อ่านว่า	พาบ
สุภาพ	"	สุ-พาบ
อาชีพ	"	อา-ชีพ
เคาพ	"	เคา-รบ

๔. ฝึกอ่านคำไม่มีรูปสระ

ง	จ	ฉ
น	ป	ฝ
ม	ค	ส

ยก   ตก   หก

รบ   จบ   ขบ

๕. รร เรียกว่า ร หัน ออกเสียงเป็น ʔ-น
ตัวอย่าง

บรรทัด   อ่านว่า   บั๊น-ทัต

ฝึกอ่าน รร

บรรทัด   บรรทุก   บรรจุ   บรรจง

มรรยาท   จรรยา   พรรษา   บรรเทา

๖. อ่านและจำเป็นคำ

ทหาร   อ่านว่า   ทะ-หาน

(ออกเสียง ทะ กิ่งเสียง)

แสงดง   "   สะ-แดง

(ออกเสียง สะ กิ่งเสียง)

คุณสมบัติ   "   คุณ-นะ-สม-บัต

(ออกเสียง นะ กิ่งเสียง)

ทราบ   "   ซาบ

รบกัน   ควันไฟ   รีบไป   ไครมา
 หาครู   ดูเพลิน   เดินกลับ   จับความ
 ตามควาย   ขายครก   หกคว่ำ   ดำพริก

ยื่นเคารพ   ครบทุกคน   ปนกันไป
 ไม่เสียเปรียบ   เรียบร้อยดี   มีหลายภาพ
 ทราบหรือไม่   ได้พร้อมกัน   มรรยาทดี

เขามีอาชีพเป็นทหาร

ฉันมีไม้บรรทัด

คนไทยเคารพนับถือพระเจ้าแผ่นดิน

บทที่ ๑๑

มานี้รับประทานขนมตาลโรยมะพร้าวหมด
ชั้นแล้ว ก็มานั่งดูภาพในหนังสือ เห็นภาพขนม
หลายอย่างสีสวยน่าอร่อย จึงชี้ให้แม่อู แม่อากำลัง
แกะก้อนน้ำตาลออกจากชาม ใส่ลงในหม้อน้ำที่
กำลังเดือด มานี้เห็นแม่อูมาดูไม่ได้ จึงถือ
หนังสือคลานเข้ามาให้แม่อูใกล้ๆ แม่อูถามานี้
จะชนขันน้ำและถ้วยแก้ว จึงบอกให้หยิบไปวาง
ไว้ห่างๆ

“แม่อูรูปขนมสีคะ สีสวยน่ากินจัง”

แม่อูรูปแล้วยิ้ม ถามมานี้ว่า “นั่นหนังสือ
ของใครจ๊ะ”

“ครูไพลินให้ยืมมาค่ะ” มานีตอบ แม่จึง
เตือนมานีให้ระวังอย่าทำหนังสือของครูขาด และ
ถามมานีว่ารู้จักขนมอะไรบ้าง

“ขนมกล้วย ขนมเทียน ข้าวเหนียวเปียก
ขนมบัวลอย” มานีตอบ

“มานีรู้จากหนังสือหรือจะ” แม่ถาม

“ครูไพลินบอกค่ะ แล้วยังบอกว่า ขนม
ส่วนมากทำด้วยแป้ง น้ำตาลและมะพร้าว” มานี
ตอบ

“ใช้สิลูก ขนมบัวลอยที่แม่กำลังทำอยู่ ก็ใช้
แป้ง น้ำตาล และมะพร้าวเหมือนกัน” แม่พูด
พร้อมกับเอาส้อมเขี่ยน้ำตาลในหม้อ

“มานีจะช่วยปั้นแป้งขนมบัวลอยให้ไหม
คะ” มานีพูด

“ดีซี แม่จะได้เติมถ่าน ไฟจวนจะดับแล้ว”

แม่บอกพร้อมกับเลื่อนถาดแบ่งให้มานี้

“ขนมบัวลอย ใช้น้ำตาลทรายได้ไหมคะ”

มานี้ถาม

“ได้จะ แต่ใช้น้ำตาลมะพร้าว อร่อยกว่า”

แม่ตอบ

“อ้อ น้ำตาลที่แม่ใช้นี้ทำจากมะพร้าวหรือ
คะ ถ้าอย่างนั้นน้ำตาลทรายทำจากอะไรคะ”

มานี้ถาม

“ทำจากต้นอ้อยจะ” แม่ตอบ

“แม่คะ แบ่งลอยชิ้นมาแล้ว มานีขอชิม
หน่อยนะคะ” มานีพูดพร้อมกับเอาช้อนตักขนม
ใส่ปาก พอขนมถูกลิ้น มานีก็ร้อง “อู๋ ร้อนจัง”

“ที่หลังจะชิมอะไร ต้องตักใส่ถ้วยรอให้เย็น
ก่อนนะคะ” แม่สอน

แบบฝึก

๑. ฝึกผันคำ

นา	โย	ที่	ทอง
ชั่น	ชั่น	นึ่ง	ท่าย

ตัวอย่าง

ชอน	ชอน	ชอน

๒. ฝึกอ่านคำที่ใช้ เือ

เรือ	เจือ	เสื่อ
เยือน	เตือน	เนียน
เลือก	เกือก	เผือก
เขียด	เคียด	เหือด

๓. ฝึกอ่านคำที่สะกดด้วย ว และ ย

ลาย	ตาย	ขาย
คอย	คอย	สอย

แนว	แจว	แถว
ยาว	อ้อย	รอย
คุย	เดือย	เขี้ยว

๔. อ่านและจำเป็นคำ

น้ำตาลทราย อ่านว่า น้ำ-ตาน-ชาย

๕. ฝึกอ่าน

กระซอน ปลาซอน ใช้ซอน สอนง่าย
 ท้ายเรือ เชื้อเพื่อน เตือนแล้ว หลายแถว
 ถ้วยแก้ว แมวชน ชนชั้น บินแบ่ง
 เต็มน้ำอ้อย บัวลอยร้อน
 เขียวกอนถ่าน รอยน้ำตาล
 ร้านข้าวเหนียว ไปเที่ยวบ่อย
 ฉันทิมขนมในขาม
 เขายิ้มชั้นของเรา
 พี่เทน้ำเดือยลงในถ้วยแก้ว

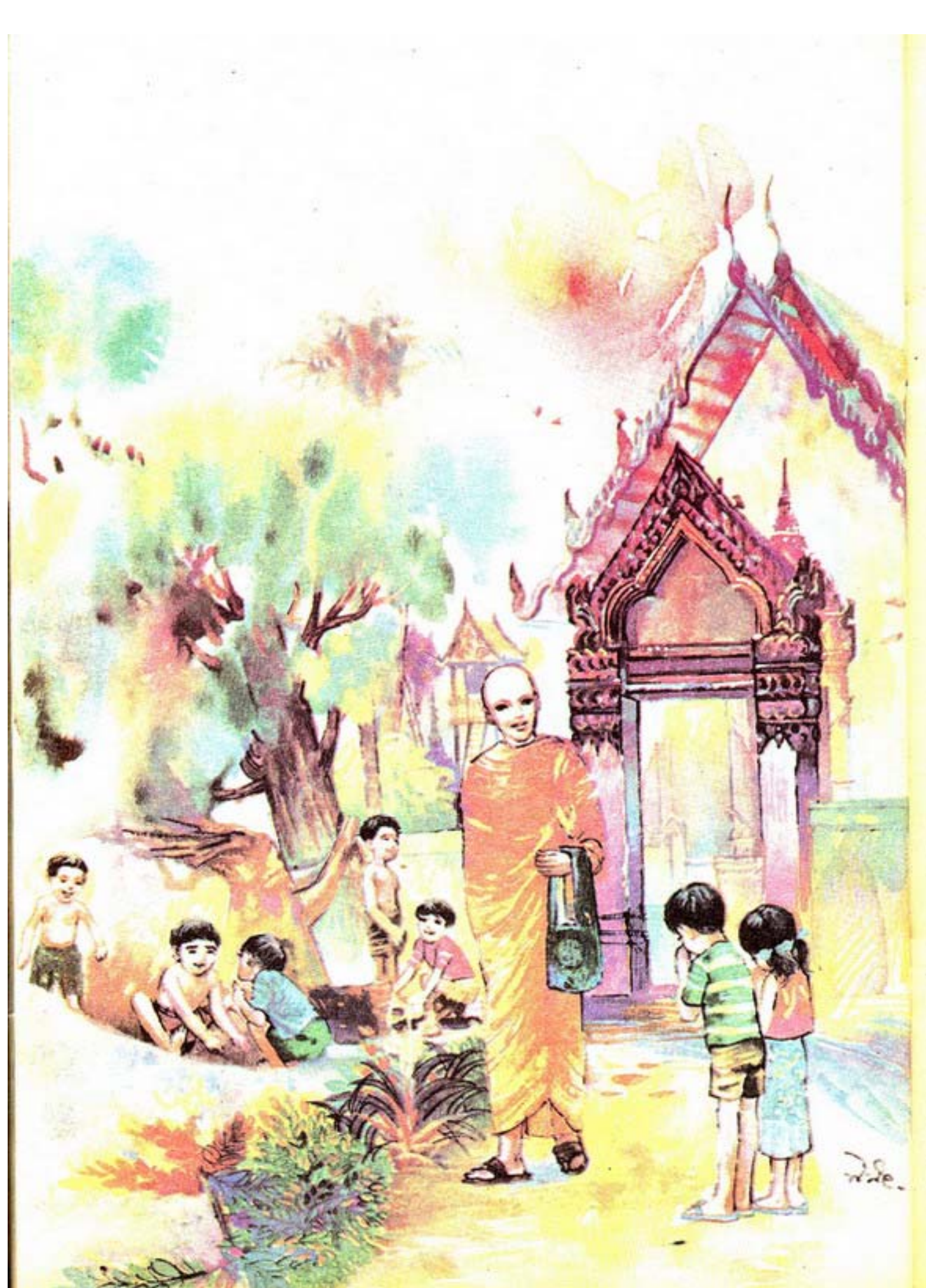

บทที่ ๑๒

เช้าวันอาทิตย์ อากาศสดชื่น มานะ มานี
จะไปดูเรือในแม่น้ำ จึงพากันเดินไปตามริมคลอง
น้ำในคลองใสสะอาด และไหลลงสู่แม่น้ำ เขา
ทั้งสองเดินข้ามสะพาน ผ่านหน้าโรงเรียนและ
สถานีตำรวจ

พอเดินไปถึงวัด เขาเห็นเด็กกลุ่มหนึ่งกำลัง
เล่นขายของอยู่ข้างกองทรายหน้าวัด ใกล้เคียง ๆ กอง
ทรายมีกองอิฐหัก ๆ เด็กบางคนใช้เศษอิฐหักทำ
เป็นรูปต่าง ๆ บางคนก็เล่นทราย พอดีพระสงฆ์

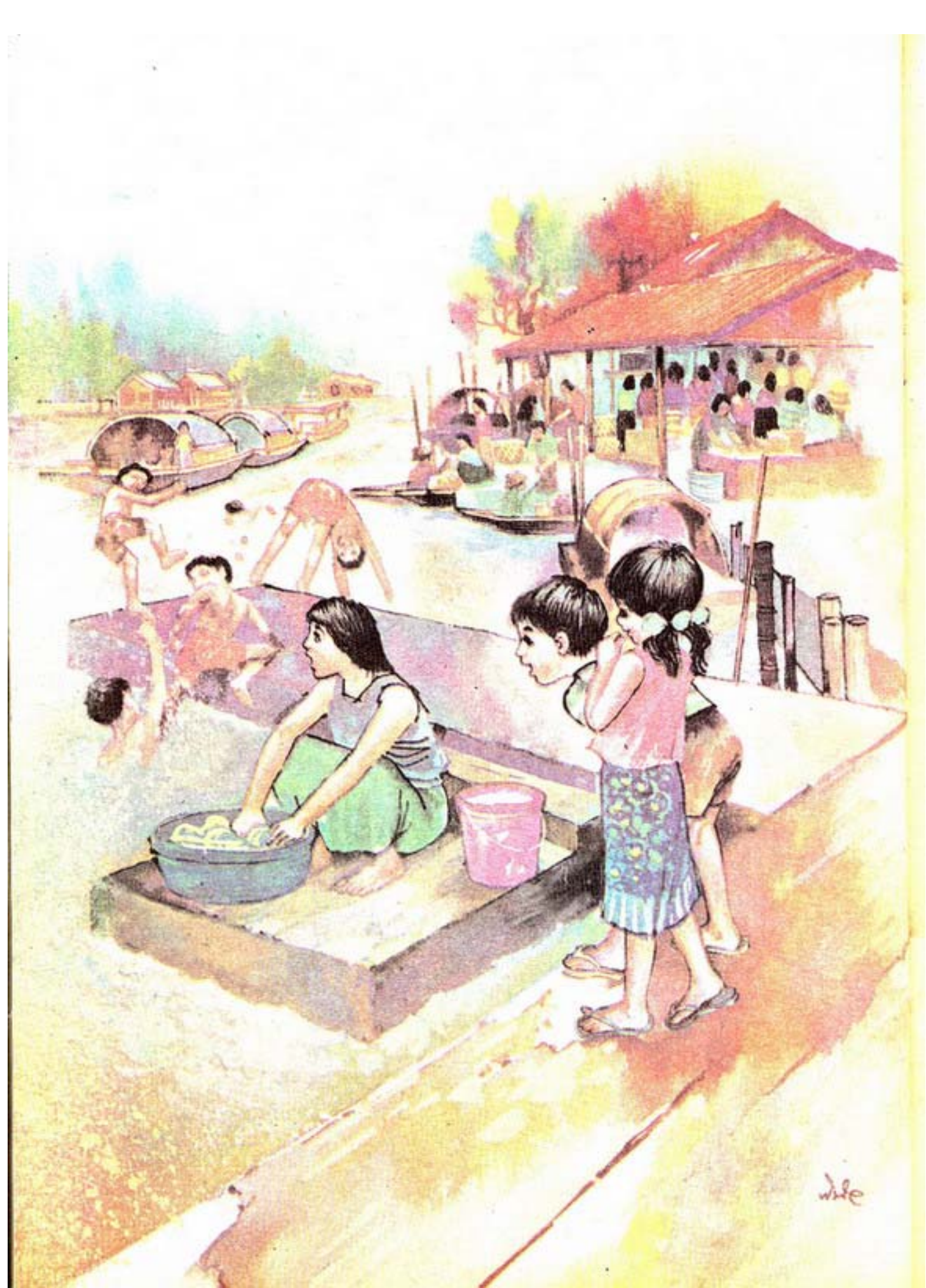
เดินผ่านมา มานะ มานี ก็ยกมือไหว้ พระสงฆ์
ยิ้มพอใจที่เด็กทั้งสองมีกริยามารยาทดี

มานะ มานี เดินต่อไปถึงตลาด คนใน
ตำบลนั้นชอบไปซื้อของที่ตลาดริมน้ำเพราะมีของสด
และของแปลก ๆ หลายอย่าง บุหรี่ กาแฟ และ
ของกินก็มี เขาทั้งสองเห็นเรือแล่นผ่านไปมา
จำนวนมาก มานีชอบดูเรือโย่งจูงเรือบรรทุก
ข้าวเปลือก ข้าวสาร และสินค้าอื่น ๆ เรือบางลำ
ขายผักและผลไม้อยู่ริมฝั่ง บางลำแยกไปขายใน
คลอง

มานีมองเห็นขยะลอยอยู่ในน้ำ จึงพูดว่า
“ทำไมเขาจึงทิ้งขยะลงในแม่น้ำนะ”

“นั่นซี” มานะพูด “ครูสอนนักเรียนไม่ให้
ทิ้งสิ่งของลงในแม่น้ำลำคลอง เพราะจะทำให้น้ำ
สกปรก เมื่อนำมาใช้อาจเป็นพิษได้”

๘๕
“ทำอะไร คนอื่นๆ จึงจะไม่ทิ้งล่ะคะ”

มานีถาม

“ควรมีป้ายห้ามทิ้งขยะมาปักไว้” มานะบอก

“ถ้าเขาไม่เชื่อจะทำอย่างไรคะ” มานีถาม

ต่อ

“ถ้าไม่เชื่อก็จะถูกจับและเสียเงินหลายบาท
ด้วย” มานะตอบและพูดต่อไปว่า

“แต่พื๋อยากให้ทุกบ้านมีถังขยะ จะได้เลิก
ทิ้งขยะในแม่น้ำหรือตามข้างถนน เพราะแม่น้ำ
และถนนเป็นสาธารณสมบัติ ทุกคนจะต้องช่วย
กันรักษา”

เขาทั้งสองเห็นเด็กกลุ่มหนึ่งกำลังเอาโคลน
ปากันจนตัวเลอะเทอะ หน้าตามอมสกปรก บาง
คนกระโดดน้ำและว่ายน้ำเล่น บางคนว่ายออก

ไปไกลฝั่งมาก คนซักผ้าที่ริมฝั่งต้องคอยเตือน
มานี่นี่ก็สนุกอยากว่ายน้ำเล่นบ้าง แต่ไม่มีผ้ามา
ผลัด จึงชวนมานะกลับบ้าน

แบบฝึก

๑. ฝึกอ่านคำที่สะกดด้วย ด (แม่ กต)

อด	สด	รด
ปาด	ขาด	วาด
ติด	หิด	มิด
จุด	สุด	ชุด
กัด	ผิด	วัด
จอด	ถอด	ยอด

๒. ตัว จ ฎ ต ติ ถ ฐ ท ศ ษ สะกด อ่านเหมือน ด สะกด

อิฐ	พิษ	วิทย์	ทิศ
อาจ	บาท	ชาติ	อากาศ

สัตว์	ชื่อสัตว์	ปฏิบัติ	โทษที่ ^{๘๗} คน
เสร็จ	ประเทศ	รถ	กฎหมาย

๓. ฝึกอ่านคำที่มี ล ควบกล้ำ

กลืน	กลุ่ม	คลอง	โคลน
ปลาย	แปลก	เปลี่ยน	เปลือก
เปล่า	คลาน	เพลง	ผลัด

๔. ฝึกอ่านคำที่มี ห นำ

หลัง	หลาน	หวี	หนี
หน้า	เหนือ	หมู	หนู
หมอ	เหม็น	หลุม	ไหล
หยุด	หยับ	บุหรี	เหนียว
จังหวัด	จingleน	กฎหมาย	ในหลวง

๕. อ่านและจำเป็นคำ

มารยาท   อ่านว่า   มา-ระ-ยา-ด

(ออกเสียง ระ กิ่งเสียง)

สกปรก   อ่านว่า   สก-กะ-ปรก

(ออกเสียง กะ กิ่งเสียง)

สาธารณสมบัติ „   สา-ทา-ระ-นะ-สม-บัติ

(ออกเสียง ระ นะ กิ่งเสียง)

๖. ฝึกอ่านคำที่ใช้ (มีตัวสะกด)

คิน	พิน	ผิน	ป็น
มิด	จิด	ผิด	ยิด
ยม	พม	ลม	ดม
ย็น	ต็น	อน	ล่น

๗. ฝึกอ่าน

แปลกหน้า	อากาศ	ชาติชาย	ชายอิฐ
ทิศเหนือ	เรือจอด	ถอดเสื้อ	เสื้อกัด
ขดีป็น	ดินนอน	สอนหลาน	หลานหนี
มีพิษ	ติดคลอง	สองบาท	วาดรูป

เหม็นกลิ่นโคลน	โยนขึ้นฝั่ง
นั่งซักผ้า	หาข้าวเปลือก
เลือกข้าวสาร	ร้านกาแฟ

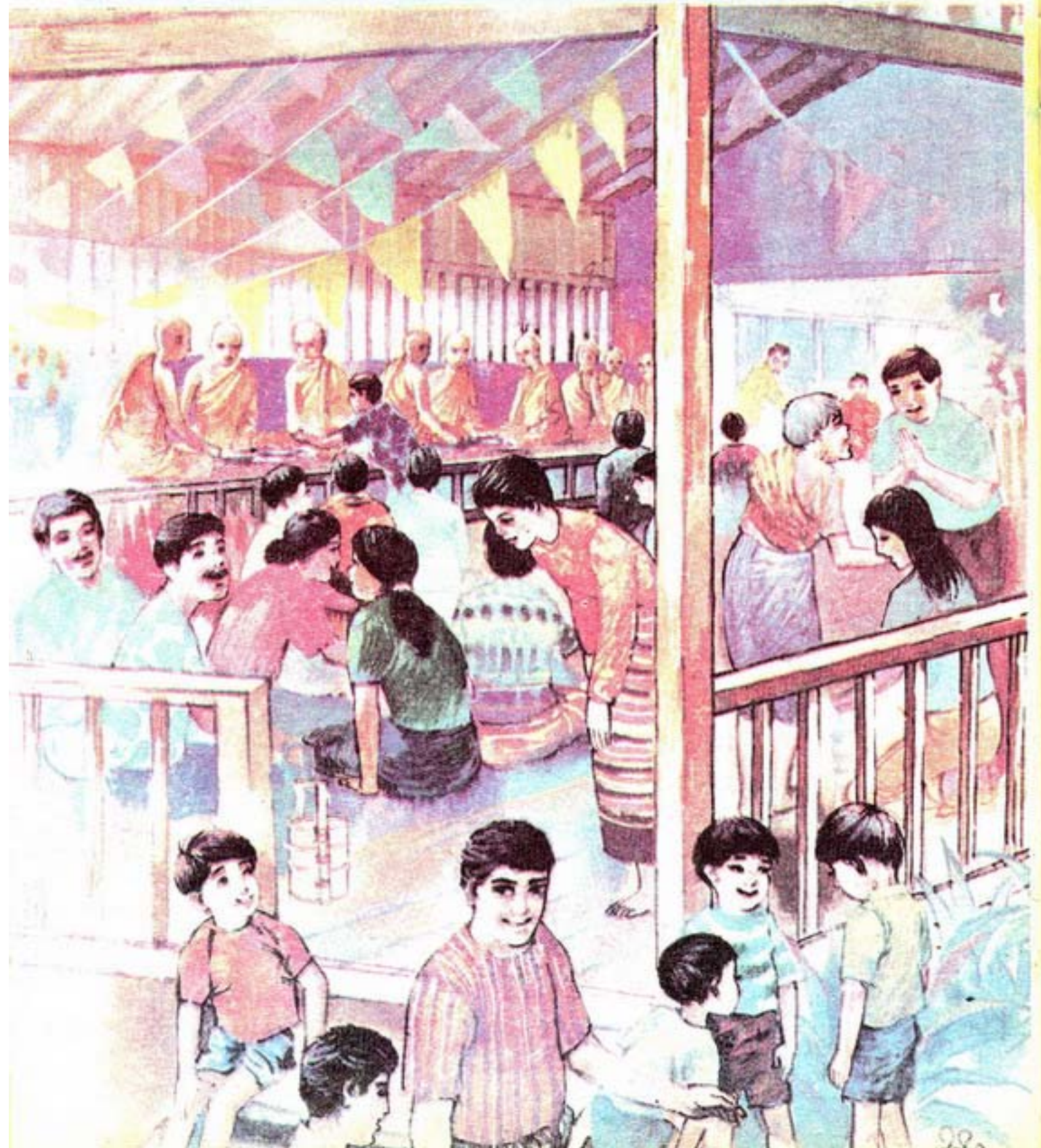
มานี้มีกิจกรรมมารยาทเรียบร้อย

การสูบบุหรี่เป็นอันตราย

เราต้องรักษาสาธารณสุขสมบัติ

บทที่ ๑๓

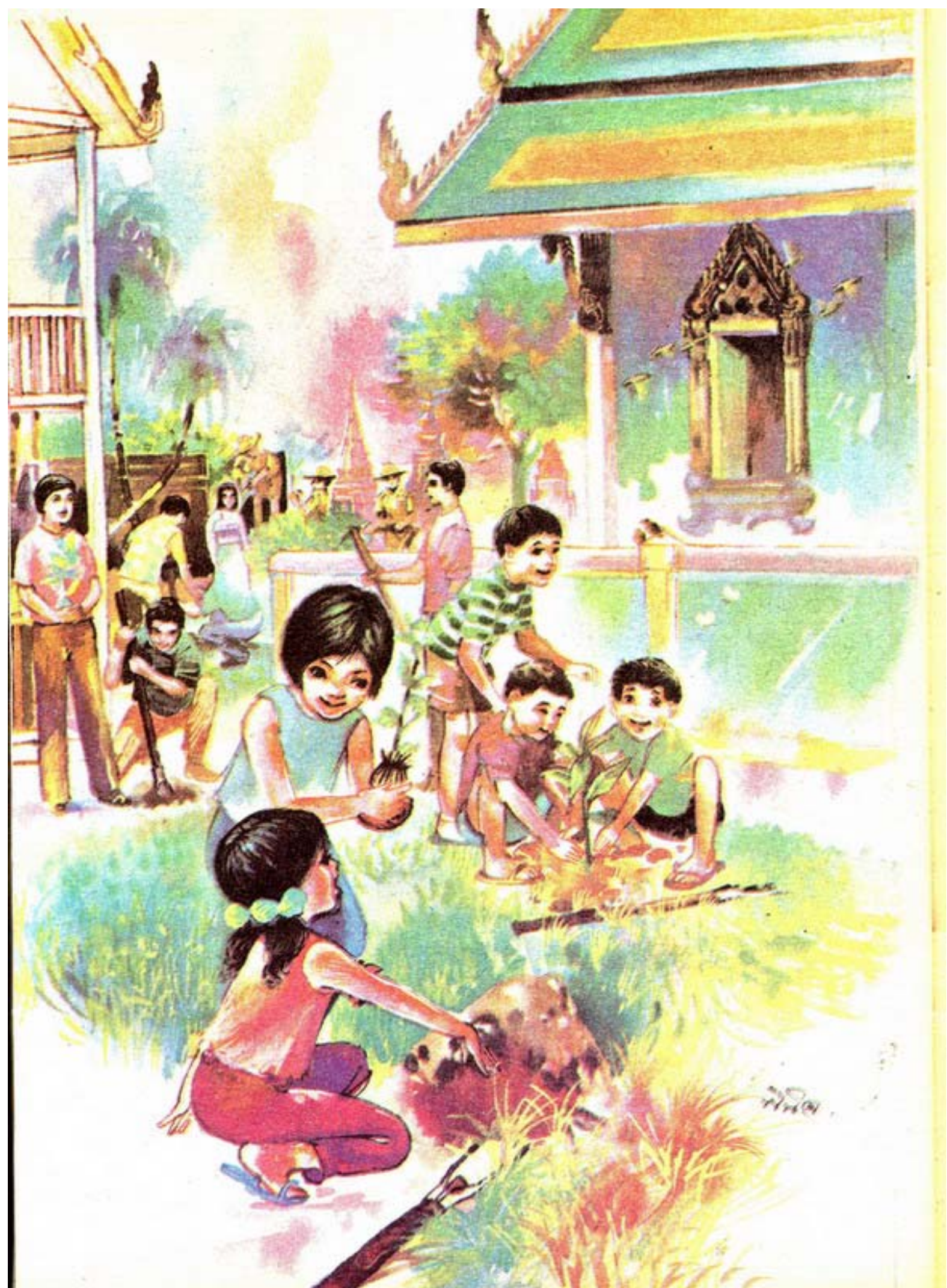
เช้าวันเข้าพรรษา ประชาชนจำนวนมาก
ไปทำบุญที่วัดจนเต็มศาลา เพราะเป็นวันสำคัญ
ทางศาสนา เมื่อพระฉันอาหารเช้าเสร็จแล้ว
ผู้ใหญ่บ้านแจ้งให้ทราบว่าวันนี้ทางอำเภอเชิญชวน
ให้ประชาชนปลูกระด้างไม้ จึงขอให้ชาวบ้านร่วมมือ
กันปลูกระด้างไม้ข้างกำแพงวัด ทางอำเภอจะให้ลูกเสือ
นำกระด้างไม้มาให้

เด็ก ๆ ได้ยินก็ดีใจที่จะได้ปลูกระด้างไม้ เพราะ
รู้ว่ากระด้างไม้ช่วยให้อากาศดี ถ้าอากาศเสียมากๆ
มนุษย์ก็ตาย สัตว์และพืชก็ตาย ดังนั้นถึงคำขวัญ
ที่ว่า

อากาศเป็นพิษ	ชีวิตจะสั้น
กระด้างไม้เท่านั้น	ทั้งกันและแก้

เมื่อผู้ใหญ่บ้านแจ้งให้ทราบแล้ว ประชาชน
ก็ช่วยกันถางหญ้า เตรียมหลุมสำหรับปลูกระด้างไม้

๙๓

และหาไม้ไผ่มาทำรั้ว พอรถยนต์บรรทุกต้นไม้มา
ถึง ลูกเสือกก็ช่วยกันขนลง แล้วแจกให้ประชาชน
ปลูก วีระ มานะ และสมคิดปลูกมะม่วง ดวงแก้ว
ปลูกน้อยหน้า มานีและชอุใจปลูกกุหลาบ เมื่อมี
ดอกจะได้ใช้บูชาพระ

พวกผู้ใหญ่ช่วยกันปลูกต้นไม้หลายชนิด
บางชนิดมีผล บางชนิดมีใบหนาให้ร่มเงาเป็นที่
อาศัยพักผ่อนของคนที่มาทำบุญ หรือคนที่ผ่าน
ไปมา ทุกคนร่วมมือกันด้วยความเต็มใจ เพราะ
ทุกคนทราบดีว่าต้นไม้มีประโยชน์มาก ให้ทั้งดอก
ทั้งผล ทำให้อากาศสดชื่นและช่วยให้ฝนตกตาม
ฤดูกาลด้วย

“วันนี้ทำไมปิติไม่มา” วีระถามมานะ

“ปิติต้องอยู่ดูแลเจ้าแก้ว เพราะมันไม่สบาย”

มานะตอบ

“เจ้าแก่เป็นอะไร” วีระถามต่อ

“ยัง 모르 ปิติบอกว่า มันไม่ยอมกินน้ำ
กินหญ้า” มานะตอบ

“ถ้าเจ้าแก่สบายดี ปิตีคงต้องมาปลุกต้นไม้
วันนี้เป็นแน่ เพราะปิติชอบปลุกต้นไม้มาก เขา
เคยบอกว่า อยากปลุกต้นไม้ม่วงไว้ในวัดให้มากๆ
พอมะม่วงมีลูก จะได้ขอพระกินบ้าง” วีระพูด
ทุกคนหัวเราะชอบใจ

แบบฝึก

๑. ฝึกผันคำ

ข้าม

ถาง

ไผ่

ผ้า

ผึ้ง

สี

ใส

เสือ

สิ่ง

ส้ม

สิ้น

หนา

ตัวอย่าง

สั้น

สั้น

สั้น

หนา

หนา

หนา

๒. ฝึกอ่านคำที่ใช้ :-

กำ

จำ

ดำ

ดำ

คำ

ชำ

ท่า

นำ

ย่า

ร่า

ล่า

ข้า

๓. ตัว ญ ร ล สะกด อ่านเหมือน น สะกด และ รร เรียกว่า ร. หัน
อ่านออกเสียง เป็น ัน

เชิญ

อ่านว่า

เชิญ

เชิญ

คำขวัญ

สำคัญ

พรรษา

บรรทัด

บรรทุก

ข่าวสาร

ทหาร

ราชการ

ตำบล

ต้นตาล

คนพาล

๔. อ่านและจำเป็นคำ

อาศัย

อ่านว่า

อา-ไซ

ชีวิต	อ่านว่า	ชี-วิด
มนุษย์	"	มะ-นุด
		(ออกเสียง มะ กิ่งเสียง)
พืช	"	พิด

๕. ฝึกอ่าน

ผ้าหนา น้อยหนา หน้าหนาว
 ขาวดำ กำมือ ถือส้ม
 ร่มเงา เขาห้าม ข้ามไป
 ไหลลง โยงเรือ เสือดาว
 เชิญบูชา ศาลาวัด
 จัดกระถาง กลางพรรษา
 หาไม้ไผ่ ไกลกำแพง
ผู้ใหญ่ บ้านไป ที่อำเภอ
ประชาชน ร่วมมือกัน ทำงาน
มนุษย์ สัตว์ พืช เป็น สิ่งมีชีวิต

บทที่ ๑๔

ปิติเดินเข้ามาในห้อง ทำทางไม่รีนเร่งเหมือนทุกวัน ครูไพลินจึงถามว่า “วันนี้ ทำไมปิติจึงมาโรงเรียนสาย”

ปิติตอบว่า “เจ้าแก่ตายแล้วครับ ผมจึงต้องช่วยพ่อฝังมันที่โคนต้นไม้หลังบ้าน”

มานี้ตกใจร้องว่า “อ้าวเจ้าแก่ตายแล้วหรือน่าสงสารจริง เธอคงเสียใจมากนะ เพราะเธอรักมันเหลือเกิน”

ปิติน้ำตาไหล ครูไพลินจึงเช็ดน้ำตาให้แล้วถามว่า “เจ้าแก่ป่วยเป็นอะไรตาย”

“พ่อบอกว่า มันแก่มาก มันตายเอง ไม่ได้เจ็บป่วยเป็นโรคอะไร” ปิติตอบ

“ถ้าปิติพามันไปหาหมอที่โรงพยาบาล ให้ตรวจรักษาและฉีดยา เจ้าแก่อาจจะไม่ตายก็ได้” ชูใจพูด

ครูไพลินอธิบายว่า “เจ้าแกเป็นสัตว์ ต้องไปหาหมอรักษาสัตว์ หมอรักษาคคนช่วยไม่ได้ ดินะที่เจ้าแกไม่ได้ตายเพราะโรค ไม่เช่นนั้นปิติและทุกคนในบ้าน จะต้องไปให้หมอแนะนำวิธีป้องกันไม่ให้ติดโรคจากสัตว์”

“เวลามานี้ไม่สบาย พ่อพาไปหาหมอ บางทีก็พาไปปลุกผี หรือฉีดยาป้องกันโรคระบาด” มานีพูด

“เมื่ออาทิตย์ที่แล้ว ก่อนบ้าจะพาดวงแก้ว
ไปเยี่ยมญาติที่ต่างจังหวัด บ้าก็พาไปปลูกผี”
ดวงแก้วพูด พร้อมกับเปิดแขนเสื้อให้เพื่อนดู

ครูไพลินมองดูปฏิทินแล้วบอกนักเรียนว่า
“สัปดาห์นี้จะเชิญหมอมาคูยกับนักเรียนเรื่องวิธี
ป้องกันและรักษาโรคต่าง ๆ เช่น หวัด ตาแดง
คนที่เป้นหิดและเหาจะได้ถามวิธีรักษาด้วย”

“ผมรู้สึกปวดศีรษะและคัดจมูก สงสัยว่า
จะเป็นหวัด โรงเรียนเลิกแล้ว คงจะต้องไปซื้อยา
ที่ร้านขายยา” สมคิดพูดพร้อมทั้งหยิบผ้าเช็ดหน้า
ปิดจมูก เพราะกลัวจะจามรดคนอื่น

“สมคิดไม่ควรจะไปซื้อยาแก้ปวดศีรษะ
รับประทานเอง ควรจะไปให้หมอดตรวจเสียก่อน

แล้วหมอมจะสั่งยาให้” ครูไพลินแนะนำและบอก
ต่อไปว่า “วันนี้ต้องระวังตัว อย่าไปเล่นกลางแดด
เดี๋ยวจะปวดศีรษะมากขึ้น และอย่ารับประทาน
น้ำแข็ง โรงเรียนเลิกแล้วให้คุณพ่อรีบพาไปหา
หมอ เดี่ยวครูจะไปหยิบยาให้รับประทานก่อน”
แล้วครูไพลินเดินออกจากห้องไป

สมคิดพูดกับดวงแก้วเบาๆ ว่า “คุณครู
ไม่ให้กินน้ำแข็ง ของชอบของฉันทันเสียด้วยซี”

แบบฝึก

๑. ผูกผันคำ

กัน	แก้	แก้ว	ก้อน
จำ	ดิน	ดำ	บ้าน
ป่วย	ป้อง	ป็น	อ่าง

ตัวอย่าง

ปอง	ป็อง	ป้อ่ง	ป็้อง	ป้อง

๒. ฝึกอ่านคำที่มีเสียง สระ -ัว

ตัว	หัว	พวก

บวก	สวณ	ชวณ

ดวง	หวง	ลวด

ปวด	ขวบ	รวบ

บวบ	สวม	มวย

๓. คำที่มีไม้ไต่คู้ (๕) ทำให้เสียงสั้นลง

ตัวอย่าง เอน-เ็น

ฝึกอ่านคำที่ใช้ไม้ไต่คู้ (๕)

ก	เก็บ	แข็ง	เจ็บ

เจ็ด	เข็ด	เด็ก	เต็ม

เป็น	เปิด	เร็ว	เล็ก

เสร็จ	เอ็ด	เห็น	เหม็น

๔. ตัว จ ช ต ติ ษ สะกด อ่านเหมือน ด สะกด
ฝึกอ่าน

เสรีจ	เท็จ	อำนาจ	รังเกียจ
มนุษย์	กระดาษ	โทษ	เศษ
พืช	ประโยชน์	ชาติ	ญาติ
ชีวิต	อาทิตย	ซื่อสัตย์	สัตว์

๕. อ่านและจำเป็นคำ

จมูก	อ่านว่า	จะ-หมูก
		(ออกเสียง จะ กิ่งเสียง)
ปฏิทิน	„	ปะ-ติ-ทิน
		(ออกเสียง ปะ กิ่งเสียง)
ศิระ	„	สี-สะ

เป็นหวัด	ผลัดผ้า	มาตรวจ	ปวดหัว
ตัวเหา	เท้าบวม	สวมใส่	ไปสวน
จวนเสร็จ	เข็ดแสบ	แข็งแรง	แบ่งเก็บ
เจ็บป่วย	ช่วยเหลือ	เชื่อฟัง	ฝังดิน

รื่นเริงใจ	ไปปลูกผี
ศิระระเรา	เข้าไปเยี่ยม
เตรียมฉินดา	หาปฏิทิน

ฉันรู้สึกเสียใจ
 อย่าจามรดผู้อื่น
 กรุบอกวิธีป้องกัน หิดและเหา

บทที่ ๑๕

แม่ของมานี้ไปตรวจสุขภาพที่โรงพยาบาลประจำอำเภอ มานะ และมานี้ไปกับแม่ด้วย เพราะเป็นวันเสาร์ ไม่ต้องไปโรงเรียน เขาพบชู้ใจกับย่า และปิตักับพ่อ

วันนี้มีคนจำนวนมากมารับการตรวจที่โรงพยาบาลประจำอำเภอ บางคนเป็นไข้ต้องห่มผ้าหนา ๆ เพราะหนาว บางคนปวดท้อง หมอตรวจและให้ยารับประทานแล้วกลับบ้าน เด็กคนหนึ่งตกต้นพุทรา พ่อของเขาสงสัยว่าแขนจะหัก จึงพามา

หาหมอ ชายคนหนึ่งถูกกระจกบาดเท้าเดินไม่ได้
ญาติต้องหามาให้หมอเย็บแผล

มานิจึงถามชู้ใจว่า “เธออยากจะเป็นหมอ
เธอกล้าเย็บแผลหรือ”

ชู้ใจบอกว่า “ฉันทำได้ ฉันอยากช่วยหมอ
จังเลย”

“ฉันก็ช่วยหมอได้” ปิติพูด

“เธอจะช่วยหมوتاอะไรล่ะ” มานะถาม

“ช่วยหยิบของให้หมอไ้ล่ะ” ปิติตอบ

มานีพูดว่า “เธอไม่ต้องช่วยหมอหรอก
อย่าชนจนแขนหัก ต้องมาให้หมอรักษาก็
แล้วกัน”

หญิงคนหนึ่งนั่งอุ้มลูกตัวเล็กๆ และยังมีนั่ง
อยู่ข้างๆ อีกหลายคน ปิติเห็นก็จำได้จึงเล่าให้

เพื่อนฟังว่า “หญิงคนนั้นสร้างบ้านอยู่ใกล้ต้นไทร
ริมสระหลังบ้านปิติ เขายากจนมากไม่สามารถ
หาเงินมาเลี้ยงลูกให้กินดีอยู่ดีได้ ลูก ๆ จึงมี
สุขภาพไม่ดี”

“พ่อของเด็กไปไหนล่ะจ๊ะ” ชูใจถาม
ปิติเบา ๆ

“ตายเมื่อปีที่แล้ว” ปิติตอบ

มานะ มานี และชูใจรู้สึกสงสารครอบครัว
นี้มาก เขาเห็นหญิงคนนั้นผอม หน้าตาเหลือง
เสื้อผ้าเก่า ลูก ๆ ก็ผอมและสกปรก บางคน
นั่งหลับ บางคนก็ดูตัว ตามแขนขามีรอยยุ้งกัด
แสดงว่านอนไม่กางมุ้ง

ปิติเข้าไปถามว่า “ป้ามาทำไมครับ”

“พาลูก ๆ มาตรวจจ๊ะ และจะมารับแจกยา
ด้วย” หญิงคนนั้นตอบ

แบบฝึก

๑. ฝึกผันคำ

ไข่

หาม

ผึ้ง

เหา

เสียด

ไหม้

หมอ

หมี

หิว

หมู

หลัง

ไหล

ตัวอย่าง

หาม

ห้าม

ห้าม

ไหว

ไหว้

ไหว้

๒. ฝึกอ่าน
คำที่ใช้ ุ

ผู้	ดู	ยู
สุก	มูก	รูก
อุง	ตุง	พุง
นุด	อุด	มุด
สุข	ปุย	ยุบ

คำที่ใช้ ู

หู	ปู	งู
ถูก	จูง	ลูบ
ชุด	ตุ้ม	พูน

๓. ฝึกอ่านคำที่สะกดด้วย ก (แม่ กก)

ศอก	บอก	ลอก
หัก	ปัก	ทัก
ฉีก	อีก	ซีก
แขก	แจก	แรก
ฉก	ตก	นก

ลือก

จิก

ยาก

๔. ฝึกอ่านคำ ร ควบกล้ำ
คำที่ออกเสียงตัว ร

พระ

กระจก

ประจำ

ประโยชน์

กรง

ตรง

ครบ

ปรบมือ

กราบ

พริก

ครึ่ง

ครอบครั้ว

เพราะ

เตรียม

เปรียบ

เครื่องบิน

คำที่ไม่ออกเสียงตัว ร

สระ

ศีรษะ

จริง

คำที่เปลี่ยนเสียง (ทร ออกเสียงเป็น ช)

พุทรา

ไทร

ทราบ

ทราย

๕. อ่านและจำเป็นคำ

สามารถ

อ่านว่า

สา-มาด

พุทรา

"

พุด-ชา

ไทร

"

ไซ

ทราบ

"

ซาบ

ทราย	อ่านว่า	ชาย
สร้าง	„	้าง
สุขภาพ	„	สุก-ชะ-พาบ

(ออกเสียง ชะ กิ่งเสียง)

๖. ฝึกอ่าน

หาบหาม กล้วยห้าม ห้ามยุ่ง กางมุ้ง
 ถุงเท้า ข้าวสุก ลูกนั่ง ครึ่งก่อน
 นอนหลับ ไม่กลับ นับครบ ประมื่อ
 ซ้อพริก ปีกหาง สร้างศาลา หากระจก
 ดั้นไทรใหญ่ ไม่สามารถ
 มีบาดแผล ยาแก้ไข้
 ใช้ผ้าห่ม กันลมหนาว
 ยุงไม่กัดฉัน
นักเรียนมีสุขภาพดี
ดั้นพุทราอยู่ใกล้สระ

รายชื่อหนังสือเรียนสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒
ของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งกำหนดให้ใช้ในโรงเรียน ตามคำสั่ง
กระทรวงศึกษาธิการ ที่ ๖๘/๒๕๓๑ ลงวันที่ ๑๘ มกราคม
๒๕๓๑ และจัดพิมพ์จำหน่ายโดยองค์การการค้าของคุรุสภา

๑. หนังสือเรียนภาษาไทย เล่ม ๑ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒
๒. หนังสือเรียนภาษาไทย เล่ม ๒ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒
๓. แบบฝึกหัดภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒
๔. หนังสือเรียนคณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒
หรือหนังสือเรียนคณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒
ฉบับปรับปรุง

“รักลูกหลาน รักชาติ อย่างจ้อราษฎร์บังหลวง”

โดย นายสวนสมเด็จ ณ เชียงตุง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนสวนสมเด็จ จ.สุพรรณบุรี

01122010018

พิมพ์ที่โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
กรุงเทพฯ ๖๑๐๐๖๕ พิมพ์และจัดจำหน่าย

๓๕๔๐๑๑๕ (๑)